

**«ҚазТрансОйл» АҚ Акционерлерінің
жылдық жалпы жиналысының
№1/2018 хаттамасынан үзінді**

Толық атауы	«ҚазТрансОйл» акционерлік қоғамы
Атқарушы органның орналасқан жері	заңды мекенжайы – Қазақстан Республикасы, 010000, Астана қ., «Есіл» ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, 19-үй; нақты мекенжайы - Қазақстан Республикасы, 010000, Астана қ., «Есіл» ауданы, Тұран даңғылы, 20-ғимарат
Акционерлердің жалпы жиналысы өтетін орын	010000, Қазақстан Республикасы, Астана қ., «Есіл» ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, 19-үй блок «Б», 3-қабат, конференц-зал
Өтетін күні	2018 жылғы 24 мамыр
Акционерлерді тіркеуді бастау	10 сағат 00 минут
Акционерлерді тіркеуді аяқтау	13 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналысының басталуы	15 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналысының аяқталуы	16 сағат 10 минут

«ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – Қоғам) Акционерлерінің жылдық жалпы жиналысына ұсынылған дауыс беруші акцияларының саны – 346 340 973 (үш жүз қырық алты миллион үш жүз қырық мың тоғыз жүз жетпіс үш) дана, бұл Қоғамның дауыс беруші акциялары жалпы санының 90,18%-ын құрайды.

Акционерлердің жылдық жалпы жиналысын (бұдан әрі – Жиналыс) өткізуге және күн тәртібі мәселелері бойынша дауыс беруге көпшілік құрам бар.

Жиналыс төрағасы – Шманов Нұртас Нұрибекұлы

Жиналыс хатшысы – Шманов Айрат Махамбетұлы

1. «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2017 жылға жылдық қаржылық есептілігін және шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігін бекіту туралы

Дауыс беру тәртібі «бір акционер – бір дауыс»

Дауыс беру нәтижесі:

«Жақтау» – 346 340 973 дауыс

«Қарсы» – дауыс жоқ

«Қалыс қалу» – дауыс жоқ

Қабылданған **ШЕШІМ:**

Бекітілсін:

1) «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2017 жылға жылдық қаржылық есептілігі мынадай негізгі көрсеткіштермен:

мың теңге		
Көрсеткіш атауы	2017 жыл	2016 жыл
Түсім	208 606 879	191 869 628
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(134 081 624)	(118 701 922)
Жалпы пайда	74 525 255	73 167 706
Әкімшілік шығыстар	(12 037 532)	(11 075 450)
Өзге кірістер	2 397 469	2 883 115
Өзге шығыстар	(987 477)	(9 322 063)
Операциялық пайда жиыны	63 897 715	55 653 308
Өзге де операциялық емес шығыстар	(597 171)	(1 438 984)
Қаржыландыру бойынша кірістер	4 869 730	7 603 565
Қаржыландыру бойынша шығыстар	(6 721 805)	(2 448 901)
Салық салғанға дейінгі пайда	61 448 469	59 368 988
Табыс салығы бойынша шығыстар	(15 793 678)	(12 525 227)
Бір жылғы пайда	45 654 791	46 843 761
Акцияға арналған пайда, теңге	119	122
Активтердің жиыны	698 167 815	691 872 944
Міндеттемелердің жиыны	149 400 028	141 300 479
Барлық капитал	548 767 787	550 572 465
Бір акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1 423	1 428

2) «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2017 жылға шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігі мынадай негізгі көрсеткіштермен:

мың теңге		
Көрсеткіш атауы	2017 жыл	2016 жыл
Түсім	222 449 954	207 107 815
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(146 598 531)	(129 861 783)
Жалпы пайда	75 851 423	77 246 032
Әкімшілік шығыстар	(16 020 923)	(15 653 399)
Өзге кірістер	2 446 962	3 939 775
Өзге шығыстар	(1 000 544)	(15 080 724)
Операциялық пайда жиыны	61 276 918	50 451 684
Өзге де операциялық емес шығыстар	(651 952)	(1 611 563)
Қаржыландыру бойынша кірістер	4 937 555	6 190 905
Қаржыландыру бойынша шығыстар	(6 721 805)	(2 459 837)
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызмет пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	7 101 470	2 336 465
Салық салғанға дейінгі пайда	65 942 186	54 907 654
Табыс салығы бойынша шығыстар	(15 824 330)	(10 379 736)
Бір жылғы пайда	50 117 856	44 527 918
Акцияға арналған пайда, теңге	130	116
Активтердің жиыны	764 227 005	744 975 997
Міндеттемелердің жиыны	164 535 958	157 000 715
Барлық капитал	599 691 047	587 975 282
Бір акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1 542	1 512

Жиналыс хатшысы

А. Шиманов

«ҚазТрансОйл» АҚ Акционерлері жылдық жалпы жиналысының шешімімен

БЕКІТІЛДІ

(2018 жылғы «24» сәуір отырыстың № 4/2018 хаттамасы)

«ҚазТрансОйл» АҚ

Шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептілік
(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
2017 жылғы 28 маусымдағыдағы № 404 бұйрығына сәйкес)

*2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептілік

Бухгалтерлік баланс.....	1-2
Пайдалар мен залалдар туралы есеп	3-4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс).....	5-7
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	8-12
Түсіндірме жазба.....	13-65

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның акционерлеріне

Біз 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ-ның (бұдан әрі «Ұйым») қоса беріліп отырған жеке қаржылық есептіліктің нысандарына аудит жүргіздік, әрі оған бухгалтерлік баланс, пайдалар мен залалдар туралы есеп, ақшалай қаражатының қозғалысы туралы есеп, капиталдағы өзгерістер туралы есеп мен түсіндірме жазбасы (бұдан әрі «жеке есептілік нысандары») кіреді. «ҚазТрансОйл» АҚ-ның басшылығы жеке қаржылық есептіліктің бұл нысандарын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірледі.

Басшылықтың жеке есептілік нысандарына қатысты жауапкершілігі

Ұйым басшылығы бұл жеке есептілік нысандарының Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірленуі үшін, сондай-ақ басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ жеке есептілік нысандарын дайындауды қамтамасыз ету үшін қажетті ішкі бақылау процедуралары үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің міндетіміз жүргізілген аудит негізінде осы жеке есептілік нысандары туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Қазақстан Республикасында жарияланған Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса берілген жеке есептілік нысандарында маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындай етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудит жеке есептілік нысандарында берілген сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдер алуға бағытталған процедуралардың орындалуын қамтиды. Процедуралар таңдау шынайы емес әрекеттердің немесе қате салдарынан жеке есептілік нысандарының маңызды бұрмалану тәуекелін бағалау қосылатын аудитор тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор жеке есептілік нысандарын дайындауға қатысты ішкі бақылау аспектілерін ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедураларын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ Аудит таңдалған есеп саясатының орындылығы мен басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін бағалауды және тұтас жеке есептілік нысандарының берілуін бағалауды қамтиды.

Біз алған аудиторлық дәлелдер пікірімізді білдіруге жеткілікті әрі тиісінше деп санаймыз.

Пікір

Біздің ойымызша, 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ-ның жеке есептілік нысандары барлық елеулі аспектілерде Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы №404 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірленді.

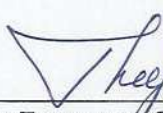
Әзірлеу қағидаттары және пайдалануын шектеу

Біздің пікірімізді өзгертпестен, біз қоса беріліп отырған жеке есептілік нысандарын Ұйым Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығының талаптарын орындау мақсатында әзірленгенін ерекше атап отырмыз. Тиісінше, бұл жеке есептілік нысандары өзге мақсаттар үшін жарамсыз болуы мүмкін.

Басқа мәліметтер

Ұйым Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жеке қаржылық есептіліктің жеке жинағын шығарды, сол бойынша біз 2018 жылғы 16 наурызда «ҚазТрансОйл» АҚ-ның акционерлері үшін тәуелсіз аудитордың жеке аудиторлық есебін шығардық.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Гульмира Турмагамбетова
Аудитор / «Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№0000374 біліктілік куәлігі

Қазақстан Республикасында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған
мемлекеттік лицензия: сериясы МФЮ-2,
№ 0000003, Қазақстан Республикасы
Қаржы Министрлігімен 2005 жылғы
15 шілдеде берілген

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2018 жылғы 16 наурыз

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына 2-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Қайта ұйымдастыру туралы мәлімет: жоқ

Ұйым қызметінің түрі: Магистралдық құбырлармен мұнай тасымалдау және су беру

Ұйымдастыру-құқықтық нысан: Акционерлік қоғам

Есептілік нысаны: шоғырландырылған/шоғырландырылмаған

Меншік нысаны: жеке меншік

Қызметкерлердің орташа жылдық саны: 7.483 адам

Кәсіпкерлік субъектісі: ірі

Ұйымның заңды мекенжайы: Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 19

Бухгалтерлік баланс
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

мың теңге

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер:			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	36.011.198	64.802.346
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	011	-	-
Туынды қаржы құралдары	012	-	-
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	013	-	-
Өтегенге дейін ұсталатын қаржы активтері	014	-	-
Өзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	015	28.356.520	15.675.618
Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	016	6.197.900	5.194.119
Ағымдағы табыс салығы	017	3.489.707	4.486.107
Қорлар	018	3.152.484	2.592.270
Өзге де қысқа мерзімді активтер	019	9.188.140	6.992.277
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010-жолдан бастап 019-жолды қоса алғандағы сомасы)	100	86.395.949	99.742.737
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101	2.848.498	-
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	110	-	-
Туынды қаржы құралдары	111	-	-
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	112	-	-
Өтеуге дейін ұсталатын қаржы активтері	113	748.962	-
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	114	3.948.692	4.182.770
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	115	-	-
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	116	-	-
Инвестициялық мүлік	117	-	-
Негізгі құралдар	118	566.836.632	550.080.089
Биологиялық активтер	119	-	-
Барлау және бағалау активтері	120	-	-
Материалдық емес активтер	121	1.489.927	1.181.457
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	122	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	123	35.899.155	36.685.891
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110-жолдан бастап 123-жолды қоса алғандағы сомасы)	200	608.923.368	592.130.207
Баланс (100 жол + 101 жол + 200 жол)		698.167.815	691.872.944

13-65 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Бухгалтерлік баланс (жалғасы)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

мың теңге

Міндеттеме және капитал	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	210	-	-
Туынды қаржы құралдары	211	-	-
Өзге де қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері	212	-	-
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	213	16.725.180	14.836.869
Қысқа мерзімді резервтер	214	641.300	584.543
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	215	-	-
Қызметкерлерге сыйақылар	216	9.911.112	9.256.978
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	217	30.731.420	28.572.858
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210-жолдан бастап 217-жолды қоса алғандағы сомасы)	300	58.009.012	53.251.248
Сатуға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301	-	-
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	310	-	-
Туынды қаржы құралдары	311	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы міндеттемелері	312	-	-
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	313	-	-
Ұзақ мерзімді резервтер	314	28.088.073	27.016.685
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	315	63.299.288	61.032.546
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	316	3.655	-
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310-жолдан бастап 316-жолды қоса алғандағы сомасы)	400	91.391.016	88.049.231
V. Капитал			
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	61.937.567	61.937.567
Эмиссиялық кіріс	411	-	-
Сатып алынған меншікті үлес құралдары	412	(9.549)	(9.549)
Резервтер	413	182.333.399	191.735.119
Бөлінбеген пайда (өтелмеген залал)	414	304.506.370	296.909.328
Негізгі ұйымның меншік иелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410-жолдан бастап 414-жолды қоса алғандағы сомасы)	420	548.767.787	550.572.465
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	421	-	-
Капиталдың барлығы (420-жол +/- 421-жол)	500	548.767.787	550.572.465
Баланс (300-жол + 301-жол + 400-жол + 500-жол)		698.167.815	691.872.944

Бас директордың м.а.

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

13-65 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына 3-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Пайдалар мен залалдар туралы есеп
2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Түсім	010	208.606.879	191.869.628
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	011	134.081.624	118.701.922
Жалпы пайда (010-жол – 011-жол)	012	74.525.255	73.167.706
Сату бойынша шығыстар	013	–	–
Әкімшілік шығыстар	014	12.037.532	11.075.450
Өзге шығыстар	015	987.477	9.322.063
Өзге кірістер	016	2.397.469	2.883.115
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012-жолдан 016-жолды қоса алғанда)	020	63.897.715	55.653.308
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	021	4.869.730	7.603.565
Қаржыландыру бойынша шығыстар	022	6.721.805	2.448.901
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	023	–	–
Өзге де операциялық емес кірістер	024	–	–
Өзге де операциялық емес шығыстар	025	597.171	1.438.984
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020-жолдан 025-жолды қоса алғанда)	100	61.448.469	59.368.988
Табыс салығы бойынша шығыстар	101	15.793.678	12.525.227
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда (залал) (100-жол – 101-жол)	200	45.654.791	46.843.761
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда (залал)	201	–	–
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200-жол + 201-жол):	300	45.654.791	46.843.761
негізгі ұйымның меншік иелері		45.654.791	46.843.761
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		–	–

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Өзге де жиынтық пайда, барлығы (410-жолдан бастап 420-жолды қоса алғанда сомасы):	400	12.157.886	111.524.361
оның ішінде:			
Негізгі қаражатты қайта бағалау	410	15.106.598	135.507.561
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтерін қайта бағалау	411	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалындағы) үлесі	412	-	-
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	413	279.191	3.897.890
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығы мөлшерлемесін өзгерту әсері	414	-	-
Ақша ағындарын хеджирлеу	415	-	-
Шетелдік ұйымдарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	416	-	-
Шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	417	-	-
Өзге де жиынтық пайданың өзге де құрауыштары	418	(150.746)	-
Пайда (залал) құрамында кері сыныптау кезіндегі түзету	419	-	-
Өзге де жиынтық пайда құрауыштарының салықтық әсері	420	(3.077.157)	(27.881.090)
Жалпы жиынтық пайда (300-жол + 400-жол)	500	57.812.677	158.368.122
Мыналарға тиесілі жалпы жиынтық пайда:			
негізгі ұйымның меншік иелері		57.812.677	158.368.122
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		-	-
Акцияға арналған пайда:	600	119	122
оның ішінде:			
Акцияға арналған базалық пайда:			
жалғасатын қызметтен		119	122
тоқтатылған қызметтен		-	-
Акцияға арналған ажыратылған пайда:			
жалғасатын қызметтен		-	-
тоқтатылған қызметтен		-	-

М.К. Сармагамбетова

4

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына 5-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс)
2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
I. Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Салық салынғанға дейінгі пайда (залал)	010	61.448.469	59.368.988
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы мен құнсыздануы	011	46.013.776	47.063.741
Гудвилдің құнсыздануы	012	-	-
Сауда және өзге дебиторлық берешектің құнсыздануы	013	(42.309)	(92.078)
Сатуға арналған шығындарды шегере отырып, әділ құнына дейін сатуға арналған активтердің (немесе шығарылатын топтың) құнын есептен шығару	014	-	-
Негізгі құралдарды шығарудан залал (пайда)	015	710.923	59.621
Инвестициялық мүліктен залал (пайда)	016	-	-
Қарызды мерзімінен бұрын өтеуден залал (пайда)	017	-	-
Пайда мен залал туралы есеп арқылы түзетумен әділ құны бойынша көрсетілетін өзге қаржы активтерінен залал (пайда)	018	-	-
Қаржыландыру бойынша шығыстар (кірістер)	019	1.852.075	(3.667.504)
Қызметкерлерге сыйақылар	020	-	-
Үлестік құралдарымен сыйақылар бойынша шығыстар	021	-	-
Кейінге қалдырылған салықтар бойынша кірістер (шығыстар)	022	-	-
Іске асырылмаған оң (теріс) бағамдық айырма	023	597.171	1.438.984
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы ұйымның үлесі	024	-	-
Жалпы жиынтық пайданың (залалдың) өзге ақшалай емес операциялық түзетулері	025	(621.442)	(1.180.458)
Жалпы жиынтық пайданы (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011-ден 025 аралығындағы жолдар)	030	48.510.194	43.622.306
Қордағы өзгерістер	031	(1.751.897)	(322.147)
Резервтің өзгерістері	032	(699.299)	(587.895)
Сауда және өзге дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	(1.195.695)	(2.089.629)
Сауда және өзге кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	893.948	106.946
Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	(2.304.287)	2.265.988
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	2.568.343	2.704.004
Операциялық активтер мен міндеттемелердің қозғалысы жиыны, барлығы (+/- 031-ден 036 аралығындағы жолдар)	040	(2.488.887)	2.077.267
Төленген сыйақылар	041	4.657.133	4.591.930
Төленген табыс салығы	042	(15.031.420)	(21.381.679)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (010-жол +/- 030-жол +/- 040-жол +/- 041-жол +/- 042-жол)	050	97.095.489	88.278.812

13-65 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) (жалғасы)
2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
II. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы (061-ден 071 аралығындағы жолдардың сомасы)	060	62.428.130	53.153.288
оның ішінде:			
Негізгі құралдарды өткізу	061	15.400	10.137
Материалдық емес активтерді өткізу	062	-	-
Басқа да ұзақ мерзімді активтерді өткізу	063	-	-
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлестік құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі қатысу үлесін өткізу	064	-	-
Басқа ұйымдардың борыштық құралдарын өткізу	065	-	-
Еншілес ұйымдарға бақылауды жоғалтқан кезде өтеу	066	-	-
Өзге де қаржы активтерін өткізу	067	-	-
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	068	-	-
Алынған дивидендтер	069	-	1.487.160
Алынған сыйақылар	070	-	-
Өзге түсімдер	071	62.412.730	51.655.991
2. Ақша қаражатының шығарылуы, барлығы (081-ден 091 аралығындағы жолдар сомасы)	080	128.233.110	68.880.736
оның ішінде:			
Негізгі құралдарды сатып алу	081	47.722.657	33.773.311
Материалдық емес активтерді сатып алу	082	701.553	58.754
Басқа ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	083	-	-
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлестік құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі қатысу үлестерін сатып алу	084	-	-
Басқа ұйымдардың үлестік құралдарын сатып алу	085	-	-
Еншілес ұйымдарға бақылауды сатып алу	086	-	-
Өзге қаржы активтерін сатып алу	087	-	-
Қарыздар беру	088	-	-
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	089	-	-
Қауымдасқан және еншілес ұйымдарға инвестициялар	090	-	-
Өзге төлемдер	091	79.808.900	35.048.671
3. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (060-жол – 080-жол)	100	(65.804.980)	(15.727.448)

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аякталатын жыл үшін

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
III. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсімі, барлығы (111-ден 114 аралығындағы жолдар сомасы)	110	-	-
оның ішінде:			
Акциялардың және басқа қаржы құралдарының эмиссиясы	111	-	-
Қарыздар алу	112	-	-
Алынған сыйақылар	113	-	-
Өзге түсімдер	114	-	-
2. Ақша қаражатының шығарылуы, барлығы (121-ден 125 аралығындағы жолдар сомасы)	120	59.617.355	51.166.084
оның ішінде:			
Қарыздарды өтеу	121	-	-
Сыйақы төлеу	122	-	-
Дивидендтерді төлеу	123	59.617.355	51.156.535
Ұйымдардың акциялары бойынша меншік иелеріне төлемдер	124	-	9.549
Өзге де шығарулар	125	-	-
3. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза сомасы (110-жол – 120-жол)	130	(59.617.355)	(51.166.084)
4. Валюта айырбастау бағамының теңгеге әсері	140	(464.302)	(593.350)
5. Ақша қаражатының артуы +/- азаюы (050-жол +/- 100-жол +/- 130-жол +/- 140-жол)	150	(28.791.148)	20.791.930
6. Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	160	64.802.346	44.010.416
7. Есепті кезеңнің аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	170	36.011.198	64.802.346

Бас директордың м.а.

Арынов

Бас бухгалтер

М.К. Сармағамбетова

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына 6-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп
2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Негізгі ұйымның капиталы					Бақылан- байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционер- лік) капитал	Эмиссия- лық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Алдыңғы жылдың 1 қаңтарына сальдо	010	61.937.567	—	—	95.033.778	286.399.082	—	443.370.427
Есептік саясаттағы өзгеріс	011	—	—	—	—	—	—	—
Қайта есептелген сальдо (010-жол +/- 011-жол)	100	61.937.567	—	—	95.033.778	286.399.082	—	443.370.427
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (210-жол + 220-жол):	200	—	—	—	96.701.341	61.666.781	—	158.368.122
Бір жылдағы пайда (залал)	210	—	—	—	—	46.843.761	—	46.843.761
Өзге жиынтық пайда, барлығы (221-ден 229 аралығындағы жолдар сомасы):	220	—	—	—	96.701.341	14.823.020	—	111.524.361
оның ішінде:								
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан өсім (салық тиімділігін алғанда)	221	—	—	—	108.406.049	—	—	108.406.049
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан амортизация аударымы (салық тиімділігін алғанда)	222	—	—	—	(14.823.020)	14.823.020	—	—
Сату үшін қолда бар қаржы активтерін қайта бағалау (салық тиімділігін алғанда)	223	—	—	—	—	—	—	—
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалдағы) үлесі	224	—	—	—	—	—	—	—
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	225	—	—	—	3.118.312	—	—	3.118.312
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістер әсері	226	—	—	—	—	—	—	—

13-65 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Негізгі ұйымның капиталы					Бақылан-байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционер-лік) капитал	Эмиссия-лық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегергенде) хеджирлеу	227	-	-	-	-	-	-	-
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	228	-	-	-	-	-	-	-
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	229	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (310-нан 318 аралығындағы жолдар сомасы):	300	-	-	(9.549)	-	(51.156.535)	-	(51.166.084)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы	310	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасы бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерінің жарналары	311	-	-	-	-	-	-	-
Өз үлестік құралдарын (акцияларын) шығару	312	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесті біріктіруге байланысты үлестік құралдарды шығару	313	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрауышы (салық тиімділігін шегергенде)	314	-	-	-	-	-	-	-
Дивидендтерді төлеу	315	-	-	-	-	(51.156.535)	-	(51.156.535)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	316	-	-	-	-	-	-	-

13-65 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Негізгі ұйымның капиталы					Бақылан- байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционер- лік) капитал	Эмиссия- лық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Меншік иелерімен өзге де операциялар	317	-	-	(9.549)	-	-	-	(9.549)
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдардағы қатысу үлесіне өзгерістер	318	-	-	-	-	-	-	-
Өзге де операциялар	319	-	-	-	-	-	-	-
Есепті жылдың 1 қаңтарына сальдо (100-жол + 200-жол + 300-жол + 319-жол)	400	61.937.567	-	(9.549)	191.735.119	296.909.328	-	550.572.465
Есептік саясаттағы өзгеріс	401	-	-	-	-	-	-	-
Қайта есептелген сальдо (400-жол +/- 401-жол)	500	61.937.567	-	(9.549)	191.735.119	296.909.328	-	550.572.465
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (610-жол + 620-жол):	600	-	-	-	(9.401.720)	67.214.397	-	57.812.677
Бір жылғы пайда (залал)	610	-	-	-	-	45.654.791	-	45.654.791
Өзге жиынтық пайда, барлығы (621-ден 629 аралығындағы жолдар сомасы):	620	-	-	-	(9.401.720)	21.559.606	-	12.157.886
оның ішінде:								
Негізгі құралдарды (салық тиімділігін шегергенде) қайта бағалаудан өсім	621	-	-	-	12.085.279	-	-	12.085.279
Негізгі құралдарды (салық тиімділігін шегергенде) қайта бағалаудан амортизацияны аудару	622	-	-	-	(21.559.606)	21.559.606	-	-
Сату үшін қолда бар қаржы активтерін (салық тиімділігін шегергенде) қайта бағалау	623	-	-	-	-	-	-	-

13-65 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық
қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Негізгі ұйымның капиталы					Бақылан-байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалдағы) үлесі	624	-	-	-	-	-	-	-
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	625	-	-	-	72.607	-	-	72.607
Еншілес компаниялардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістердің тиімділігі	626	-	-	-	-	-	-	-
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегергенде) хеджирлеу	627	-	-	-	-	-	-	-
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	628	-	-	-	-	-	-	-
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	629	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (710-нан 718 аралығындағы жолдар сомасы)	700	-	-	-	-	(59.617.355)	-	(59.617.355)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	710	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасы бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерінің жарналары	711	-	-	-	-	-	-	-

13-65 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Негізгі ұйымның капиталы					Бақылан-байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Өз үлестік құралдарын (акцияларын) шығару	712	–	–	–	–	–	–	–
Бизнесті біріктіруге байланысты үлестік құралдар шығару	713	–	–	–	–	–	–	–
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрауышы (салық тиімділігін шегергенде)	714	–	–	–	–	–	–	–
Дивидендтерді төлеу	715	–	–	–	–	(59.617.355)	–	(59.617.355)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	716	–	–	–	–	–	–	–
Меншік иелерімен өзге де операциялар	717	–	–	–	–	–	–	–
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдардағы қатысу үлесіне өзгерістер	718	–	–	–	–	–	–	–
Өзге де операциялар	719	–	–	–	–	–	–	–
Есепті жылдың 31 желтоқсанына сальдо (500-жол + 600-жол + 700-жол + 719-жол)	800	61.937.567	–	(9.549)	182.333.399	304.506.370	–	548.767.787

Бас директордың м.а.

Бас бухгалтер

 М.Қ. Сармағамбетова

13-65 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2017 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ») немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияға қатысудың 90% бақылау үлесі тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚ» АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Batumi Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Кипр	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, Батуми қ. теңіз кемежайын және мұнай құю терминалын пайдалану	–	100%
«Батуми Мұнай Терминалы» ЖШҚ	Грузия	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, теңіз кемежайын пайдалану	100%	–
«Petrotrans Limited»	Біріккен Араб Әмірліктері	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау	100%	–

Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), қалаларында орналасқан 3 филиалы және Ресей Федерациясында (Омбы және Самара қалалары) өкілдік кеңселері бар. 2017 жылы 26 мамырда қабылданған Директорлар кеңесінің шешімімен Астана қаласында орналасқан филиал (Бас ақпараттық есептеу орталығы) жабылды.

Компания ұзындығы 5.377 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 1.975 км суағызғылар желілері бар. Сонымен қатар, Компания басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, ауыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Компанияның МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары негізінде Қазақстан мұнайын сондай-ақ ресей мұнайын Қытайға транзитпен тасымалдау үшін пайдаланылатын Кеңқияқ – Атырау, Кеңқияқ – Құмкөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді.

2017 жылдың ішінде Компанияның BTL еншілес ұйымы таратылды. BTL таратушысының 2017 жылғы 7 наурыздағы шешімі негізінде бұрын BTL-ға тиесілі болған Petrotrans Limited (бұдан әрі – «PTL») 100% акциясы және «Батуми мұнай терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БМТ») 100% қатысу үлесі Компанияға берілді. 2017 жыл ішінде Компания PTL және БМТ инвестицияларына меншік құқығын растайтын сертификаттар алды. БМТ «Батуми теңіз кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% қатысу үлесінің эксклюзивті басқару құқығына ие. Бұл өзгерістер жекелеген қаржылық есептілікке әсер еткен жоқ. 2017 жылдың 26 қараша айында PTL Біріккен Араб Әмірліктерінде қайта тіркелді.

Компанияның қызметінен суды тасымалдау қызметін бөліп шығару мақсатында 2017 жылдың 28 желтоқсанында жарғылық капиталы 28 миллиард теңгені құрайтын «Магистральдық Суағызғысы» ЖШС еншілес кәсіпорны құрылды және тіркелді. 2018 жылдың ішінде Компания жарғылық капиталына салымды жүзеге асыратын болады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)**

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылар құқығын қорғау комитетінің (бұдан әрі – «ТМРБЖТҚҚК») реттеу нысаны болады. ТМРБЖТҚҚК тариф есеп-қисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

2015 жылғы 18 мамырдан бастап «Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар қолданысқа енгізілді, осыған сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу мақсатында магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау қызметі және Қазақстан Республикасы төңірегінен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласынан шығарылды.

2015-2019 жылдарға ішкі нарыққа мұнай айдау жөніндегі шекті тарифтерді мына мөлшерде бекіту туралы ТМРБЖТҚҚК -ның 2015 жылғы 21 тамыздағы бұйрығы 2015 жылғы 1 қазаннан бастап күшіне енді:

- 2015 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 3.225,04 теңге;
- 2016 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 3.547,46 теңге;
- 2017 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 3.902,13 теңге*;
- 2018 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 4.292,40 теңге;
- 2019 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 4.721,72 теңге.

* Көрсетілген тариф 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді.

2014 жылғы 1 сәуірден бастап күшке енген Қазақстан Республикасы төңірегінен шет аймаққа мұнай айдау экспорттау тарифі 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 5.817,20 теңгені құрайды.

«Тұймазы – Омбы – Новосибир-2» қазақстандық магистральды мұнай құбырының учаскесі арқылы транзит мақсатында мұнайды айдау тарифі 1.000 километрге 1 тонна үшін 1.727,10 теңгені құрайды.

Ресей мұнайын Қазақстан Республикасы аумағы арқылы Қытай Халық Республикасына Ресей Федерациясының шекарасы – Қазақстан Республикасының шекарасы (Прииртышск) – Атасу (Қазақстан Республикасы) – Алашаңқай (Қытай Халық Республикасы) бағыты бойынша тасымалдау тарифі 1 тоннаға 3,11 АҚШ долларын құрайды (Прииртышск – Атасу учаскесінде).

Ресейде шығарылған мұнайды Өзбекстан Республикасына Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзит мақсатында тасымалдау тарифі 1 тонна үшін 22,90 АҚШ долларын құрайды.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек. «Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, табиғи монополия субъектісі ретінде Компанияның 2015-2019 жылдарға бекітілген шекті тарифтер аясында 2015-2019 жылдарға өндірістік объектілердің күрделі құрылысына / қайта құруына / күрделі жөндеуіне бағытталған инвестициялық бағдарламаны орындауға (Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігінің 2018 жылғы 9 ақпандағы № 42 және ТМРБЖТҚҚК 2018 жылғы 15 қаңтардағы № 8-ОД бірлескен бұйрығымен бекітілген) міндеттемесі бар, жалпы сомасы 191 миллиард теңге, оның ішінде:

- 2015 жылы – 57,1 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 18,4 миллиард теңге;
- 2016 жылы – 38,4 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 12,5 миллиард теңге;
- 2017 жылы – 42,9 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 13,5 миллиард теңге;
- 2018 жылы – 31,2 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 9,8 миллиард теңге;
- 2019 жылы – 21,36 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 6,6 миллиард теңге.

Жоғарыда көрсетілген заңға сәйкес бекітілген инвестициялық бағдарламаның іс-шараларын орындамаған үшін ТМРБЖТҚҚК қолдану туралы шешім қабылдаған сәттен бастап өтемдік тариф қолдануға құқылы.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

2017 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялық бағдарламаның іс-шараларын нақтылы орындау мынадай:

- 2015 жылы – 70,5 миллиард теңге;
- 2016 жылы – 37,8 миллиард теңге;
- 2017 жылы – 36,3 миллиард теңге.

Сонымен қатар, табиғи монополия субъектісі инвестиция бағдарламасының іс-шараларын табиғи монополия субъектісіне қатысты емес себептер бойынша орындамаған жағдайда, инвестиция бағдарламасының іс-шараларын орындау мерзімдері инвестиция бағдарламасының іс-шараларын іске асыру жылынан кейінгі жылдың 1 наурызына дейін инвестиция бағдарламасын түзету жолымен келесі жылға ауысуы мүмкін. Осы норманы ескере отырып, Компания 2018 жылдың қаңтарында, жұмыстардың ауысу көлемдерін ескере отыра 2017 жылға арналған инвестициялық бағдарламаны түзету туралы өтінішті қарауға және бекітуге ұсынды.

Бекітілген инвестициялық бағдарламаның іс-шаралары заңнамамен белгіленген тәртіпте жалпы 5-жылдық кезеңде орындалады деп күтіледі.

Осы жекелеген қаржылық есептілік Бас директордың міндетін атқарушы және бас бухгалтермен 2018 жылдың 16 наурызында бекітілді және басып шығаруға рұқсат етілді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Бұл жекелеген қаржылық есептілігі Қазақстан Республикасының Қаржы министрілігінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығының талаптарына сәйкес дайындалған.

Осы жекелеген қаржылық есептілік қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдарды және есеп саясатында және осы жекелеген қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілген басқа баптарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

Осы жекелеген қаржылық есептілік теңгемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мыңдыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Жекелеген қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

Осы жекелеген қаржылық есептілік Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосымша шығарылды. Шоғырландырылған қаржылық есептілік 2018 жылғы 16 наурызда бас директордың мен бас бухгалтердің қолдауымен бекітіліп шығарылды. Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің көшірмесін Компанияның бас офисынан алуға болады (*1-ескертпе*).

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ**3.1 Еншілес ұйымға инвестиция**

Еншілес ұйымдарға инвестициялар осы жекелеген қаржылық есептілікте құнсызданудан шығындарды алып тастағанда өзіндік құн бойынша есепке алынады.

Әр есепті күнге Компания еншілес ұйымдарға инвестицияның құнсыздану мүмкіншіліктерін бағалайды. Егер сондай белгілер анықталса, Компания инвестицияның өтелетін сомасын бағалайды. Инвестицияның өтелетін құны өткізімнен және пайдалану құннан шығындарды алып тастағанда әділ құннан ең үлкен болып табылады және әр жеке инвестицияға белгіленеді.

3.2 Бірлескен қызметке қатысу

Бірлескен кәсіпорындардағы инвестициялар осы жекелеген қаржылық есептілікте құнсызданудан шығындарды алып тастағанда бастапқы құн бойынша есепке алынады. *1-ескертпеде* көрсетілгендей, Компания екі бірлескен кәсіпорынға қатысады: ҚҚҚ мен МұнайТас (*14-ескертпе*).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.3 Шетел валютасын қайта есептеу**

Осы жекелеген қаржылық есептілік теңгемен берілген, ол қызмет ететін валюта және Компанияны есептілігін таныстыратын валюта болып табылады.

Операциялар мен қалдықтар

Шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша ескеріледі. Шетел валютасындағы монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валютасы спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы жекелеген есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар баптың әділ құнының (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған кірістер немесе шығыстарда тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған кірістерді немесе шығыстарды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін орташа өлшенген айырбас бағамдары мынаны құрады:

<i>Теңге</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
АҚШ доллары	326,08	341,74
Ресей рублі	5,59	5,12
Еуро	368,65	378,27

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

<i>Теңге</i>	2017 жыл	2016 жыл
АҚШ доллары	332,33	333,29
Ресей рублі	5,77	5,43
Еуро	398,23	352,42

3.4 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу

Қаржы жағдайы туралы жекелеген есептілікте Компания активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық кезең аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін, оны айырбастауға немесе пайдалануға қатысты шектеулерді қоспағанда, акша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.4 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу (жалғасы)**

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық кезең аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- Компанияда есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Компания барлық міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

3.5 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Компания негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жорамалдарды пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Компания бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны жекелеген қаржылық есептілікте бағаланатын немесе көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-деңгей – бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланбайтын болып табылатын баға үлгісі.

Жекелеген қаржылық есептілікте кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Компания оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін анықтайды.

Әр есепті кезеңге Компанияның есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Компания талдайды. Осындай талдау аясында Компания соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де орынды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Компания және сыртқы бағалаушылар әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.5 Әділ құнды бағалау (жалғасы)**

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Компания активтер мен міндеттемелерді олардың сипатына, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдер, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгеніндей әділ құн көздерінің сатысының қолданылатын деңгейі негізінде жіктейді.

Негізгі құралдар әділ құнын талдау және оны анықтау әдістері туралы қосымша ақпарат *4-ескертпеде* келтірілген.

3.6 Айналымнан тыс активтер, сатуға арналған деп жіктелген активтер және тоқтатылған қызмет

Компания айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды, егер олардың теңгерімдік құны негізінен оларды ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін жіктейді. Айналымнан тыс активтер және шығу топтары, сатуға арналған деп жіктелген, мына екі мәnnің – теңгерімдік құнның және сатуға арналған шығындарды шегергендегі әділ құнның кішісі бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар қосымша шығындар болып табылады, тікелей активтердің шығарылуына жататын (немесе топтың шығарылуы), өзіне қаржы шығындарын және пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды қамтымайды.

Объектіні сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі, егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сақталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылықтың жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтауға нақты ниеті болуы тиіс.

Сату немесе бөлу үшін ұстап тұрылған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте айналымды/қысқа мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған ұйымның құрамдасы болса не сатуға арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді шығаруды жүзеге асыру жөніндегі бірыңғай үйлестірілген жоспарға енгізілген; не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес ұйым болса.

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және жиынтық табыс туралы есепте тоқтатылған қызметтен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі.

Қосымша ақпаратты ашу *12-ескертпеде* ұсынылған. Жекелеген қаржылық есептілікке қатысты барлық өзге ескертпелер өзіне ағымдағы қызметке жататын соммасын қамтиды, егер басқасы көрсетілмесе.

3.7 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған амортизацияны (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыстан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда, және танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша жүргізіледі.

Компания артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандыратындылығын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті күнге қайта бағаланады.

Компания өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың нарықтық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның теңгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.7 Негізгі құралдар (жалғасы)**

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оның қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік құны негізінде есептелген амортизация мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген амортизация арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған амортизация және құнсыздану активтің жалпы теңгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты шығарылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнына капиталдандыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзақ мерзімді құрылыс жобалары бойынша қарыз жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Компания осындай құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы қолдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың теңгерімдік құны бойынша танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса, тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы бұдан әрі толық ақпарат үшін елеулі есепке алу толғамдарын, бағалау мәндерін және жол берулерді қараңыз (12, 16-ескертпелер).

Өтелім желілік әдіспен активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде келесі түрде есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар мен құрылыс	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Компанияның Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылыс және жер амортизацияланбайды. Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құраушыларын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың амортизациялау әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

3.8 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніндегі әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Компания ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал құрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектеулі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.8 Материалдық емес активтер (жалғасы)**

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде өтеледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен әдісі кем дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі.

Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

3.9 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Компания активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Компания активтің өтеу құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынын туындатушы бөлімше (бұдан әрі – «ААТБ») өтеу құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда өтеу құны жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ-ның теңгерімдік құны оның өтеу құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтеу құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер ескеріледі (егер ондайлар орын алса). Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де кол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Компания құнсыздану сомасын Компанияның жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын нақты жоспарлары және болжау есептерін ескере отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжау есептері әдетте бес жылға жасалады. Негұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсудің ұзақ мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжауды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (қорлардың құнсыздануын қоса есептегенде) болатын залалдар қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған, бұрынғы қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы есебінде танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге де жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті күнге Компания бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайды. Егер мұндай белгі бар болса, Компания активтің немесе ААТБ-ның өтелу құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтеу құнын анықтау үшін қолданылған жорамалдар өзгерілген жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің теңгерімдік құны оның өтеу құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда теңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, теңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Соңғы жағдайда құнды қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсуі ретінде ескеріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.10 Қаржы активтері*****Бастапқы тану және бағалау***

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері; берілген қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгенге дейін ұсталатын инвестиция; сату үшін қолда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Компания өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады. Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ол жасалған күнге, яғни Компания активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Компанияның қаржы активтері ақша қаражатын, банк салымдары, сауда және өзге де дебиторлық берешекті және өтелгенге дейін ұсталатын инвестицияларды қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады:

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындамайтын қаржы активтерін білдіреді, белсенді нарықта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтер құнсызданудан шегеріліп, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын амортизациялық құны бойынша бағаланады.

Амортизациялық құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріле отырып есептеледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде амортизация жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар қарыздар жағдайында жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржы шығындарының және дебиторлық берешек жағдайында жалпы және әкімшілік шығындар құрамында есептеледі.

Өтелуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелетін немесе анықталатын төлемдері және өтелу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Компания оларды өтеу мерзіміне дейін қатаң ұстап тұруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар алғаш бағалағаннан кейін құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып анықталатын амортизациялық құны бойынша бағаланады.

Амортизациялық құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріле отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің амортизациясы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржы шығындарының құрамында танылады. Компанияның 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын банк салымдары болған. 2017 жыл ішінде Компаниямен өтелімге дейін ұсталатын, инвестиция ретінде жіктелетін, ұзақ мерзімді облигациялар сатып алынды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.10 Қаржы активтері (жалғасы)***Тануды доғару*

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды доғарады (демек жекелеген қаржылық есептіліктен шығарылады), егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Компания өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемінде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Компания активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

Егер Компания өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Компания берілген активті сол дәрежеде тануды жалғастырады.

Бұл жағдайда Компания тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Компания сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Компаниядан талап етуі төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

3.11 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Қаржылық активтердің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде берілген:

- маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар (4-ескертпе);
- сауда дебиторлық берешек (8-ескертпе).

Әрбір есепті күнге Компания қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті белгілері болуын бағалайды. Егер активтің бастапқы танылғанынан кейін болған бір немесе одан көп оқиға («залалға әкелуші оқиғаның» басталуы) қаржы активі немесе қаржы активтері тобы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарына сенімді бағаға икемді әсер көрсетсе, құнсыздану орын алады.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Компания алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді.

Егер Компания жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының объективті дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жоқ екендігін анықтаса, ол бұл активті несие тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады.

Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Анықталған құнсызданудан болатын залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен есепті келешек ақша ағындарының келтірілген құны (әлі шекпеген күтілетін келешек кредиттік залалдар есебінсіз) арасындағы айырмашылық ретінде бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.11 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)**

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтері (жалғасы)

Активтің теңгерімдік құны резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал пайда мен залал құрамында танылады. Төмендетілген теңгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті (жиынтық кіріс туралы есепте қаржы кірісі ретінде көрінетін) есептеу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Қарыздар және дебиторлық берешек егер оларды болашақта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Компанияға берілген болса, тиісті резервтермен бірге теңгерімнен шығарылады.

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді.

Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық жекелеген кіріс есебінде қаржы шығындарының және жалпы әрі әкімшілік шығыстардың кемуі ретінде танылады.

3.12 Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржылық міндеттемелер пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, несиелер және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар тиісінше бастапқы тану кезінде қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Компания өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиелер және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Компанияның қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарызды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтуы мүмкін.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалауы оларды былай жіктелуіне байланысты:

Несиелер мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, амортизацияланған құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып амортизация есептелуіне қарай танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржыландыру бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

Тануды доғару

Егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, қаржылық міндеттеменің тануы доғарылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.12 Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)***Тануды доғару (жалғасы)*

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың теңгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

3.13 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға, ал қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте берілген таза сома ұсынуға болады егер қазіргі кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

3.14 Қорлар

Қорлар екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі: өзіндік құн және өткізудің таза құны.

Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуге кеткен есепті шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

3.15 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Қаржы жағдайы туралы жекелеген есепте ақша қаражаттары және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жекелеген есептің мақсаттары үшін ақша қаражаттары мен олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафттарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай, ақша қаражаттарынан және қысқа мерзімді банк салымдардан тұрады.

3.16 Резервтер

Егер Компанияның өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі болса (заңды немесе тәжірибеден шыққан); осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Компания резервтің бір бөлігінің немесе немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

Компания активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады (4 және 23-ескертпелері).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.16 Резервтер (жалғасы)**

Жалақы мен басқа да қысқа мерзімді сыйақыларды қоспағанда, қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа және Жұмыс істемейтін зейнеткерлер және мүгедектерді әлеуметтік қолдау қағидаларына сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы ұсынады. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады.

Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады.

Актуарлық пайда мен залал актуарлық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибенің әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады. Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл дисконт мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім амортизациясы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді қайта бағалау нәтижелерін Компания былай көрсетеді:

- еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар бойынша өзге де жинақталған кіріс арқылы. Одан кейінгі кезеңдерде қайта бағалау нәтижелері пайдалар мен залалдар құрамында қайта жіктеуге жатпайды;
- пайда мен залалдар арқылы өзге ұзақ мерзімді сыйақылар.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Компания жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте (функция бойынша жіктеле отырып) «Сатудың өзіндік құны», «Жалпы және әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» баптары құрамында бөлігі ретінде белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердегі өзгерістерді таниды:

- қызмет құны, ол өзіне ағымдағы қызмет құнын, өткен кезеңнің қызмет құнын қамтиды;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Қызметкерлерге берілетін сыйақылар, бір жолғы жәрдемақылардан басқа, басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша есептелген шығыстар белгіленген зейнетақы жоспарларын есептеу кезінде қолданылатын әдіснаманы пайдалана отырып, қызметкердің еңбек қызметі барысында есептеледі.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы тәуелсіз білікті актуарийлер тарапынан бағаланады.

3.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Компаниямен экономикалық пайда алуды мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану (жалғасы)**

Компания пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Компания өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Компания агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді көрсету

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

Пайыздық кіріс

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойынша немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе акша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтерден алынған кіріс Компанияның төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендтер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе төле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

3.18 Салықтар*Ағымдағы табыс салығы*

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы бұл есепті күнге Компания өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын кірісті алатын Қазақстан Республикасында қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс және залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Компания басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің мен міндеттемелердің салық базасы және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есептеледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.18 Салықтар (жалғасы)***Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)*

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің жиыны немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Мерзімі кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері және мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және мерзімі кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сату бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде Қазақстан Республикасының бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алу бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-пен бірге есептеуге жатады.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған қосылған құн салығын салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, қосылған құн салығының сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда қосылған құн салығы тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше, есепті күнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.18 Салықтар (жалғасы)**

Қосылған құн салығы (ҚҚС) (жалғасы)

Салық заңнамасының және Компания қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-тың белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-тың мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен көрсетіледі.

Салық органы өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-тың таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ жекелеген қаржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

3.19 Меншікті капитал

Жарғылық капитал

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жақтарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Компания ақша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Компанияның қарау мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Ақшалай емес активтер бөлу кезінде, міндеттеменің теңгерімдік құны мен бөлінген активтердің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық жекелеген жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ жекелеген қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат есептілікте ашып жазылады.

3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне кірген төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған Стандарттарды қоспағанда алдыңғы есеп беру жылында қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Компания алғаш рет 2017 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты кейбір жаңа стандарттарды және қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қолданды. Компания шығарылғанымен әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Кейбір жаңа стандарттар мен түзетулер алғаш рет 2017 жылы қолданылды. Дегенмен, олар Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ. Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаты мен әсері төменде сипатталған:

ҚЕХС (IAS) 7 «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» – «Ақпарат ашу саласындағы бастамашылыққа» түзетулер

ҚЕХС жөніндегі кеңестің ақпаратты ашу саласындағы бастамашылығының бірі болып табылады және қаржы есептілігін пайдаланушыларға ұйымның қаржы қызметімен негізделген міндеттемелеріндегі өзгерістерді, сонымен қатар ақша ағынымен негізделген және олармен негізделмеген өзгерістерін де қоса алғанда бағалауға мүмкіндік беретін ақпаратты ашуын талап етеді. Осы түзетулер жеке қаржылық есептілігіне әсер етпейді, себебі 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелері жоқ.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер (жалғасы)**

ҚЕХС (IAS) 12 «Пайдаға салынатын салық» – «Кейінге қалдырылған салық активтерін өткізілмеген залалдарға қатысты тануға» түзетулер

Түзетулер ұйым салық заңнамасы салық салынатын пайдаға қарсы шегерілетін уақытша айырмашылықты қалпына келтіру кезінде осындай шегерімдер жасай алатын оның көздерін шектей алатындығын ескеруге тиіс екендігін түсіндіреді. Сонымен қатар түзетулерде ұйым келешек салық салынатын пайданы қалай айқындауы тиіс екендігіне қатысты нұсқаулар бар және салық салынатын пайда кейбір активтерді олардың теңгерімдік құнынан артатын сомада өтей алатындығын сипаттайды.

Компания аталған түзетулерді ретроспективті қолданды. Алайда, оларды қолдану қаржылық жағдайға және қызмет нәтижелеріне әсерін тигізбеді, себебі, Компанияда түзетулер қолданатын салаға жататын активтер немесе шегерілетін уақытша айырмалар жоқ.

ҚЕХС-ті жыл сайынғы жетілдіру, 2014-2016 жылдар кезеңі

ҚЕХС (IFRS) 12 «Басқа ұйымдарда қатысу туралы ақпаратты ашу» – «ҚЕХС (IFRS) 12-гі ақпаратты ашу талаптарын қолдану аясын түсіндіру»

ҚЕХС (IFRS) 12 ақпаратын ашу талабы, ҚЕХС B10-B16 тармақтарындағы сипаттамаларды қоспағанда, еншілес ұйымдарда, бірлескен кәсіпорындарда немесе қауымдасқан ұйымдарда (не бірлескен кәсіпорындардағы немесе қауымдасқан ұйымдардағы үлесінің бөлігі) сатуға арналған деп жіктелген (не шығарылатын топтың жіктелетін құрамына енгізілген) ұйымның қатысу үлесіне қолданылады деп түзетулер түсіндіреді.

Осы түзетулер жеке қаржылық есептілігіне әсер етпейді, себебі 2017 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның басқа ұйымдарда сатуға арналған қатысу үлесі жоқ.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылғанмен 2017 жылғы 31 желтоқсанға әлі күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтірілген. Компания бұл стандарттарды ол күшіне енген күннен бастап қолданбақ ниетте.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдар»

2014 жылғы шілдеде ҚЕХС жөніндегі кеңес 9 ҚЕХС-тің (IFRS) «Қаржы құралдары» түпкі редакциясын шығарды, ол 39 ҚЕХС-ті (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» және 9 ҚЕХС-тің (IFRS) барлық алдыңғы редакцияларын ауыстырады. 9 ҚЕХС-тің (IFRS) қаржы құралдарын есепке алу жобасының үш бөлігінің басын біріктіреді: жіктеу мен бағалау, құнсыздану және хеджирлеуді есепке алу. 9 ҚЕХС (IFRS) 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Хеджирлеудің есепке алынуын қоспағанда, стандарт ретроспективті түрде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпараттың ұсынылуы міндетті болып табылмайды. Хеджирлеудің есепке алынуына қатысты талап, ең алдымен, бірқатар шектелген ерекшеліктермен перспективті түрде қолданылады.

Компания талап етілген күшіне енгізу күнінен бастап жаңа стандартты қолдануды бастауды жоспарлап отыр және салыстырмалы ақпаратты қайта есептемейді. 2017 жылы Компания 9 ҚЕХС-тің (IFRS) әсерін жалпы бағалауды, атап айтқанда қаржы құралдарын жіктеуді және бағалауды жүргізді, алайда қазіргі уақытта Компания құнсызданудың Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсерін айқындауда.

Алдын ала бағалау қазіргі уақыттағы қолжетімді ақпаратқа негізделеді және нақты талдау нәтижесінде немесе Компания 9 ҚЕХС-ті (IFRS) қолдануды бастаған кезде 2018 жылы Компания үшін қолжетімді болатын қосымша негізделген және расталатын ақпаратты алу нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Тұтастай алғанда, Компания 9 ҚЕХС-тің (IFRS) жаңа талаптарының өзінің жеке есебіне айтарлықтай әсер етеді деп күтпейді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)***ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдар» (жалғасы)**(а) Жіктеу және бағалау*

Компания 9 ҚЕХС-тің (IFRS) жіктелуі мен бағалауына қойылатын талаптарды қолданған кезде өзінің қаржылық жағдайы туралы жеке есебіне және меншікті капиталына айтарлықтай әсер етеді деп күтпейді. Компания сауда және өзге дебиторлық берешекті шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстап қалады және олар негізгі борыш сомасы мен пайыздардың есебіне төлем болып табылатын ақша ағындарының пайда болуына әкеледі деп күтіледі. Компания бұл құралдар бойынша шартта көзделген ақша ағындарының сипаттамаларын талдады және 9 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес амортизацияланған құны бойынша бағалау критерийлеріне жауап береді деген қорытындыға келді. Тиісінше, бұл құралдарды қайта жіктеу талап етілмейді.

Компания «DSFK арнайы қаржы компаниясы» ЖШС-ның қазіргі уақытта амортизацияланған құны бойынша бағаланатын облигацияларын пайда мен залал арқылы әділ баға бойынша бағалауды жоспарлап отыр. Алайда, Компания айтарлықтай әсер күтпейді, өйткені облигациялар 2017 жылғы желтоқсанның аяғында сатып алынған және алғашқы тану кезінде әділ баға бойынша бағаланған.

(б) Құнсыздану

9 ҚЕХС (IFRS) Компанияның барлық борыштық бағалы қағаздар, қарыздар мен сауда дебиторлық берешек бойынша 12 айлық күтілетін несие шығындарын немесе бүкіл мерзімі үшін күтілетін несие шығындарын көрсетуін талап етеді. Компания жеңілдетілген тәсілді қолданатын болады және бүкіл мерзімі үшін күтілетін несие шығындарын сауда дебиторлық берешек және өзге қаржылық активтер бойынша көрсетеді. Компания бұл талаптар оның меншікті капиталына елеулі әсер етпейді деп күтуде, бірақ Компания түпкілікті нәтижелерді әсердің мөлшерін айқындау үшін барлық негізделген және расталатын, оның ішінде болжамды ақпаратты ескеретін толық талдау жүргізілгеннен кейін алатын болады. Есепті күнгі жағдай бойынша Компания 9 ҚЕХС-тің (IFRS) қаржылық активтердің құнсыздануы бойынша талаптарын қолдану әсеріне толық талдауды аяқтаған жоқ.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім»

15 ҚЕХС (IFRS) 2014 жылдың мамырында шығарылды, ал 2016 жылдың сәуірінде түзетулер енгізілді. Стандарт сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімдерге қатысты қолданылатын бес кезеңді қамтитын модельді көздейді. 15 ҚЕХС-ке (IFRS) сай түсім соған арналған құқықты ұйым сатып алушыға тауарлардың берілуіне немесе қызметтердің көрсетілуіне айырбас ретінде аламын деп отырған өтемақыны көрсететін сома бойынша танылады.

Түсім бойынша жаңа стандарт ҚЕХС-тің түсімді тануға қойылатын барлық қолданыстағы талаптарын ауыстырады. 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін толық ретроспективті қолданылу немесе түрлендірілген ретроспективті түрде қолдану талап етіледі; бұл ретте, мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Компания талап етілген күшіне енгізу күнінен бастап жаңа стандартты қолданудың түрлендірілген ретроспективті нұсқасын пайдалануды жоспарлап отыр. 2017 жылы Компания 15 ҚЕХС-тің (IFRS) қолданылу салдарына толық талдау жүргізді, ол Компанияның қаржылық жағдайына және қызмет нәтижесіне әсерінің жоқтығын көрсетті.

Компанияның қызметі негізінен Қазақстан Республикасы аумағында магистральдық құбырлар арқылы мұнай тасымалдаумен байланысты.

(а) Қызметтер көрсету

Компания ай сайынғы негізде орындау міндетін атқарады және мұнай тасымалдау, мұнай көліктік экспедициясы және өзге байланысты қызметтерді көрсетуден түскен түсімді тасымалдау бағыты соңында көрсетілген қызметтердің нақты көлемі негізінде таниды. Құбырларды пайдалану және техникалық қызмет көрсету қызметтерінен түскен түсім уақыт ішінде танылады, өйткені сатып алушы Компания шарт бойынша өз міндеттерін орындау барысында бір уақытта пайда алады және тұтынады. 15 ҚЕХС-ті (IFRS) қызметтер көрсету шарттарына қолдану Компанияның түсіміне, пайдасына немесе шығынына әсер етпейді деп күтілуде.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» (жалғасы)

(a) Қызметтер көрсету (жалғасы)

15 ҚЕХС-ті (IFRS) қолдануға дайындау кезінде Компания келесіні назарға алады:

(i) Ауыспалы өтеу

15 ҚЕХС (IFRS) түсімнің көтеріңкі сомасын тануды болдырмау үшін есептік ауыспалы өтеуді шектеуді талап етеді.

Жеңілдіктердің, несиелердің, баға шегерімінің, ынталандырмалардың, нәтижелер үшін бонустардың немесе басқа ұқсас баптардың жоктығына байланысты сатып алушылармен жасалған шарттарда өтеудің ауыспалы бөлігі жоқ. Бұл жаңарту түсімді тануға әсер етпейді.

(ii) Принципал немесе агент рөлі

15 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес Компания ескерілген тауарды немесе қызметті олар сатып алушыға тапсырылғанға дейін бақылайтындығын бағалауы қажет.

Компания түсім алуды көздейтін барлық шарттар бойынша принципал ретінде болатынын анықтады (себебі ол уәделескен қызметті оны сатып алушыға бергенге дейін бақылайды), тек көлік жөнелту қызметтерін көрсету бойынша шарттарды қоспағанда, онда Компания қызметтерді сатып алушыға бергенге дейін оны бақыламайтын анықтады. Яғни, ол көлік жөнелту қызметтерін көрсету шарттары бойынша принципал емес, агент болып табылады.

(iii) Сатып алушылардан алынған аванс төлемдері

15 ҚЕХС (IFRS) сай Компания шарттарда қаржыландырудың елеулі компоненттерінің бар болуын анықтау тиіс.

Компания сатып алушылардан тек қысқа мерзімді аванс төлемдерін алады. Олар алынған аванстар құрамында көрсетіледі. Компания уәделескен қызметтерді сатып алушыларға беру уақытының аралығы мен сатып алушының осындай қызметтерді төлеу мезеті біршама қысқа деп анықтады. Осылайша Компания осы шарттарда қаржыландырудың елеулі компоненттері жоқ деген қорытындыға келді.

(b) Ақпаратты ұсыну әрі ашу талаптары

Қолданыстағы ҚЕХС-терден қарағанда, 15 ҚЕХС (IFRS) ақпаратты ұсынуға әрі ашуға толық талаптарды қамтиды. Ұсыну талаптары қазіргі тәжірибеге елеулі өзгерістер енгізеді және Компанияның қаржы есептілігінде ашылуға талап етілген ақпараттың көлемін едәуір ұлғайтады. 15 ҚЕХС (IFRS) ақпаратты ашуға көптеген талаптар мүлде жаңа және Компанияның бағасы бойынша осы талаптардың кейбіреулері ақпарат ашуға едәуір әсер етеді.

Сонымен қатар, Компания жеке қаржы есептілігіне ескертпелер көлемі шарттар бойынша мәміленің бағасын айқындау кезінде қолданылған едәуір пайымдардың ашылуына байланысты өзгертілмейді деп күтеді.

Сондай-ақ, шарттарды бағалау кезінде, олар бойынша Компания принципал емес, агент болып табылады, әрі оларда қаржыландыру компоненті мен ауыспалы өтемі жоқ, қолданылатын пайымдардың нәтижесінде ақпараттың шағын көлемі ашылады деп күтілуде.

15 ҚЕХС (IFRS) талаптарына сай Компания сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша танылған түсім туралы ақпараттың егжей-тегжейін түсім мен ақша ағынының пайда болу сипатына, көлеміне, мерзімдеріне және тұрлаусыздығына қалай әсер ететін экономикалық факторларды көрсететін категориялар бойынша талдау тиіс.

2017 жылы Компания талап етілетін ақпаратты жинау мен ашу үшін тиісті жүйелерге, қажетті ішкі бақылау рәсімдеріне, саясат пен үдерістерге сынақ жүргізуді жалғастырды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» (жалғасы)

(в) Өзге де түзетулер

15 ҚЕХС (IFRS) бірінші қолданған кезде 15 ҚЕХС (IFRS) бойынша жүргізілген талдау нәтижесінде Компания жеке қаржы есептілігінің басқа баптарын түзетпейді, мысалы, кейінге қалдырылған салықтарды, сатуға арналған активтерді және олармен байланысты міндеттемелерді, тоқтатылған қызметтен бір жылғы салық салудан кейінгі пайда немесе залалды, бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларды, сондай-ақ бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлестерді.

Тану мен бағалауға 15 ҚЕХС (IFRS) талаптары қаржы емес активтердің (мысалы, негізгі құралдар мен материалдық емес активтер объектілерінің) шығуынан, егер осындай шығу қалыпты қызметтің нәтижесі болмаған жағдайда, пайдалар мен залалдарды тануға әрі бағалауға қатысты қолданылады. Алайда, стандартқа өту кезінде осындай өзгерістер Компанияның жеке қаржы есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28 «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе олардың жарнасына» түзетулер

Түзетулер қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға сатылатын не оларға енгізілетін еншілес ұйымға бақылаудан айырылуды ескеру бөлігінде ҚЕХС (IFRS) 10 мен ҚЕХС (IAS) 28 арасындағы қарама-қайшылықта қарайды. Түзетулер ҚЕХС (IFRS) 3 анықтамасына сай инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәміледе бизнесті білдіретін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал толық көлемде танылатынын түсіндіреді. Алайда бизнесті білдірмейтін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал қауымдасқан ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы инвесторлар ұйымынан бөлек өзгелердегі қатысу үлестері шегінде ғана танылады. ҚЕХС жөніндегі кеңес бұл түзетулердің күшіне ену күнін шектеусіз мерзімге ауыстырды, алайда бұл түзетулерді мерзімінен бұрын қолданатын ұйым оларды келешекті қолдануға тиіс. Компания бұл түзетулерді күшіне енген кезде қолданатын болады.

ҚЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу және бағалауға» түзетулер

ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдерге» түзетулерді шығарды, оларда негізгі үш қырлары қаралады: акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды ақша қаражаттары есебімен бағалау құқығына өту шарттарының әсері; төлем көзінен ұсталатын салық бойынша міндеттемелер үшін нетто-негіздегі есеп айырысу шарттарымен акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу; нәтижесінде операция ақша қаражатымен есеп айырысатын операция ретінде жіктелуді тоқтатып үлестік құралдармен есеп айырысу операциясы ретінде жіктеле бастайтын акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операциялар шарттарының өзгерісін ескеру.

Түзетуді қабылдау кезінде ұйымдар өткен кезеңдер үшін ақпаратты қайта есептеуге міндетті емес, алайда барлық үш қырға қатысты түзету қолданылған және басқа да өлшемдер сақталған жағдайда қайталап қолдануға жол беріледі. Түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Компания осы түзетулердің өзінің жекелеген қаржы есептілігіне мүмкін болатын әсерін бағалайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)***ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалдау»*

ҚЕХС (IFRS) 16 2016 жылғы қаңтарда шығарылды және ҚЕХС (IFRS) 17 «Жалдауды» ауыстырады, ХҚЕТК (IFRIC) 4 «Жалдау белгілері келісімінде қолдағы барды айқындау», ТТК (SIC) 15 «Операциялық жалдау – ынталандыруларды» түсіндіру және ТТК (SIC) 27 «Жалдаудың заңды нысаны бар операциялардың маңызын айқындауды» түсіндіру. ҚЕХС (IFRS) 16 жалдау туралы ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашу қағидаларын белгілейді және жалға алушылар барлық жалдау шартын қаржылық жалдауға арналған ҚЕХС (IAS) 17-де көзделген есепке алу тәртібіне ұқсас теңгерімде есепке алудың бірыңғай үлгісін пайдалана отырып көрсетуін талап етеді. Стандарт жалға алушыларды танудың екі түрінен босатуды көздейді – құны төмен активтерді жалдауға (мысалы, компьютерлер) және қысқа мерзімді жалдауға (12 айдан артық емес мерзімге жалдау) қатысты. Жалдау басталатын күнге жалға алушы жалдау төлемдеріне қатысты міндеттемелерді (яғни жалдау жөніндегі міндеттеме), сондай-ақ жалдау мерзімі ішінде базалық активті пайдалану құқығын білдіруші активті (яғни пайдалану құқығы нысанындағы актив) танитын болады. Жалға алушылар пайдалану құқығы нысанындағы активтің амортизациясының шығыстарын жалдау жөніндегі міндеттеменің пайыздық шығысынан бөлек тануға міндетті болады.

Жалға алушылар сонымен қатар белгілі бір оқиға (мысалы, индекстің немесе осындай төлемдерді белгілеу үшін пайдаланатын ставканың өзгеруі нәтижесінде келешек жалдау төлемдерінің өзгеруі) басталған кезде міндеттемелерді қайта бағалауға тиіс болады. Көпшілік жағдайда жалға алушы пайдалану құқығы нысанындағы активті түзету ретінде жалдау жөніндегі міндеттемені қайта бағалау сомасын ескеретін болады.

ҚЕХС (IFRS) 16-ға сәйкес жалға алушы үшін есепке алу тәртібі іс жүзінде қазіргі кезде қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 17 талаптарымен салыстырғанда өзгермейді. Жалға алушылар жалдауды ҚЕХС (IAS) 17-дегідей жіктеу қағидаттарын пайдаланып, бұл ретте жалдаудың екі түрін бөле отырып: операциялық және қаржылық, жіктеуді жалғастырады.

Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 16 жалға берушілер мен жалға алушылардан ҚЕХС (IAS) 17-мен салыстырғанда ақпараттың ауқымды көлемін ашуды талап етеді.

2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты ҚЕХС (IFRS) 16 күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі, бірақ ұйымның ҚЕХС (IFRS) 17 қолдану күнінен ерте емес. Жалға алушы бұл стандартты қайталап қолдануды немесе түрлендірілген қайталап қолдануды пайдалана отырып пайдалануға құқылы. Стандарттың өтпелі жағдайы белгілі бір босатуды көздейді.

2018 жылы Компания ҚЕХС (IFRS) 16-ның өзінің жекелеген қаржылық есептілігіне әсер ету мүмкіндігін бағалауды жоспарлап отыр.

40 ҚЕХС (IAS) «Инвестициялық жылжымайтын мүлікті бір санаттан екінші санатқа ауыстыруға» түзетулер

Түзетулер ұйымның жылжымайтын объектілерін, салынып жатқан немесе дамып жатқан үдерістегі жылжымайтын мүлікті қоса, инвестициялық жылжымайтын мүліктің санатына немесе санаттан ауыстыруды түсіндіреді. Түзетулерде пайдалану түрінің өзгеруі жылжымайтын объект инвестициялық жылжымайтын мүліктің сипаттамасына сәйкес келмеген немесе бастаған кезде және оны пайдалану түрінің өзгергеніне куәлар болған жағдайда болады деп көрсетілген. Басшылардың жылжымайтын объектіні пайдалануға қатысты ойларының өзгеруі оны пайдалану түрінің өзгеруіне дәлел емес. Ұйымдар бұл түзетулерді, олар жылдық есептік кезеңнің басталу күніне немесе сол күннен кейін жүргізіледі, пайдалану сипатының өзгеруіне қатысты қолданулары керек. Ұйым осы күнге бекіп қалған жылжымайтын мүліктің жіктеуін қайталап талдау және, егер қолданылатын болса, осы күнге бар жағдайларды көрсету үшін жылжымайтын мүлікті ауыстыру тиіс. 8 ҚЕХС (IAS) сәйкес, тек тым кешіктірілген ақпаратты пайдаланбай, ретроспективті пайдалану рұқсат етіледі. Түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе сол күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдану рұқсат етіледі, егер осы факт ашылатын болса. Компания бұл түзетулерді олар күшіне енгеннен кейін қолданады. Компания түзетулер оның жеке қаржы есептілігіне әсер етеді деп күтпейді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС-тың жыл сайынғы жетілуі, 2014-2016 жылдар кезеңі (2016 жылдың желтоқсан айында шығарылды)

1 ҚЕХС (IFRS) «Қаржы есептілігінің халықаралық стандарттарын алғашқы қолдану» – ҚЕХС-ты бірінші рет қолданатын ұйымдарды қысқа мерзімді босатуды алып тастау

1 ҚЕХС (IFRS) Е3-Е7-тармақтарымен көзделген қысқа мерзімді босату алынып тасталды, себебі олар өз қызметін орындады. Бұл түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтарда күшіне енеді. Бұл түзетулер Компанияға қолданылмайды.

28 ҚЕХС (IAS) «Қауымдасқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар» – инвестиция объектілерін пайда немесе залал арқылы бағалау шешімі әр инвестиция үшін жеке қабылдану керек екенін түсіндіру

Түзетулер келесілерді түсіндіреді:

- Венчурлік инвестицияларда мамандандырылған ұйым немесе басқа ұқсас ұйым қауымдасқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға салған инвестицияларды бағалау шешімін пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қабылдау мүмкін. Мұндай шешім әр инвестиция үшін алғашқы тану кезінде жеке қабылданады.
- Егер өзі инвестициялық ұйым болып табылмайтын ұйымның инвестициялық ұйымдар болып табылатын қауымдасқан ұйымдарда немесе бірлескен кәсіпорындарда қатысу үлесі болса, онда үлестік қатысу әдісін пайдаланған кезде осындай ұйым оның инвестициялық ұйымдар болып табылатын қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорыны өз еншілес ұйымдарындағы өз қатысу үлестеріне қолданған әділ баға бойынша бағалауды сақтау шешімін қабылдай алады. Бұндай шешім әрбір инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын үшін жеке мына күндердің кешірек басталатын күнінде қабылданады: (а) инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдасқан ұйымды немесе бірлескен кәсіпорынды бастапқы мойындау күні; (б) қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын инвестициялық ұйым болып табылған күні; және (в) инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын алғаш рет бас ұйым болып табылған күні.

Осы түзетулер ретроспективті қолданылады және 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді. Мерзімнен бұрын қолдануға жол беріледі. Егер ұйым осы түзетулерді ертерек өткен кезеңге қатысты қолданса, онда ол бұл фактіні ашуы керек. Бұл түзетулер Компанияға қолданылмайды.

КРХҚЕ 22 «Шетелдік валютадағы операциялар және алдын ала төлем» түсініктемесі

Түсініктемеде алдын ала төлемді жасау немесе алу нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені мойындауды тоқтатқан кезде тиісті активті, шығысты немесе кірісті (немесе оның бөлігін) бастапқы мойындау кезінде қолдануы тиіс айырбастау бағамын айқындау мақсаттары үшін ала төлемді жасау немесе алу нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені ұйымның бастапқы мойындаған күні операция жасау күні болып табылатыны түсіндіріледі. Алдын ала төлемді жасау немесе алу операциялары бірнешеу болған жағдайда ұйым әрбір ала төлемді жасау немесе алу операциясы күнін айқындауы тиіс. Ұйымдар бұл түсініктемені ретроспективті қолданыла алады. Балама ретінде ұйым түсініктемені бастапқы мойындалған көрсетілген күні немесе одан кейін түсініктемені қолдану аясы шеңберінде барлық активтерге, шығыстар мен кірістерге қатысты перспективті қолдана алады:

- (i) ұйым осы түсініктемені алғаш рет қолданған есепті кезеңнің басы; немесе
- (ii) ұйым осы түсініктемені алғаш рет қолданған есепті кезеңнің қаржылық есептілігінде салыстырмалы ақпарат ретінде ұсынылған алдыңғы есепті кезеңнің басы.

Түсініктеме 2018 жылғы 1 қаңтарда және осы күннен кейін басталатын жылдық қаржылық есептілік кезеңдеріне қатысты күшіне енеді. Бұл фактіні ашу шартымен мерзімнен бұрын қолдануға жол беріледі. Алайда Компанияның ағымдағы қызметі түсініктеменің талаптарына сәйкес келетіндіктен, Компания оның өзінің жеке қаржылық есептілігіне әсер етеді деп күтпейді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС-тың жыл сайынғы жетілуі, 2014-2016 жылдар кезеңі (2016 жылдың желтоқсан айында шығарылды) (жалғасы)

КРХҚЕ (IFRIC) 23 «Пайдаға салықты есептеу қағидаттарына қатысты белгісіздік» түсініктемесі

Түсініктеме салық айқындамаларында белгісіздік болған кезде пайдаға салықты есепке алу тәртібін түсіндіреді, бұл ҚЕХС (IAS) 12 қолдануға әсер етеді. Түсініктеме ҚЕХС (IAS) 12 қолдану аясына жатпайтын салықтарға және алымдарға қолданылмайды, сондай-ақ белгісіз салық айқындамаларына байланысты проценттер мен айыппұлдарға қатысты ерекше талаптарды қамтымайды. Атап айтқанда, түсініктеме мынадай мәселелерді қарайды:

- ұйым белгісіз салық айқындамаларын жеке қарайды ма;
- салық органдарының салық айқындамаларын тексеруге қатысты ұйым жасайтын жорамал;
- ұйым салық салынатын пайданы (салық шығынын), салық базасын, пайдаланбаған салық шығындарын, пайдаланбаған салық жеңілдіктерін және салық ставкаларын қалай айқындайды;
- ұйым фактілердің және мән-жайлардың өзгеруін қалай қарастырады.

Ұйым әрбір белгісіз салық айқындамасын жеке қарай ма жоқ әлде басқа немесе бірнеше басқа белгісіз салық айқындамаларымен бірге қарастыра ма деген мәселені шешуі қажет. Белгісіздікті шешуде неғұрлым дәл нәтиже беретін әдісті пайдалану қажет. Түсініктеме 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық қаржылық есептілік кезеңдеріне қатысты күшіне енеді. Оту кезінде белгілі бір босатуларға жол беріледі. Компания түсініктемені ол күшіне енген күннен бастап қолданады. Компания өз қызметін күрделі салық ортасында жүзеге асыратындықтан, түсініктеменің қолданылуы жеке қаржылық есептілікке және ақпаратты ашу қажеттігіне әсер етуі мүмкін. Бұдан басқа, Компания түсініктемені уактылы пайдалану үшін қажет ақпаратты алу рәсімдері мен әдістерін белгілеуге мәжбүр болуы мүмкін.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Компанияның жекелеген қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Компанияның тәуекелдерге ұшырауы туралы және белгісіздіктер туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (29-ескертпе);
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (29-ескертпе).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Компанияның болжаулары мен бағалау мәндері ол жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде оның қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Компания бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӨНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Негізгі құралдарды қайта бағалау*

Компания негізгі құралдарын қайта бағаланған құнымен есептейді. Соңғы рет компанияның негізгі құралдарды қайта бағалауы 2016 жылдың ішінде болды. 2016 жылдың ішінде осы мақсаттар үшін компания тәуелсіз кәсіби бағалаушыны жұмысқа тартты.

Негізгі құралдың технологиялық мұнайды қоспағанда әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-ші деңгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Бағалау үшін пайдаланған әдіснама, алғаш кезде, ауыстырудың амортизацияланатын құнын бағалауға негізделген («шығынды әдіс»). Егер бағаланатын объект жаңа немесе құрылыс кезеңінде, сондай-ақ нарығы шектеулі объектілерге (арнайы объектілер) жататын болса және олардың ықтимал сату бағасы туралы ақпарат болмағандықтан (белсенді нарық жоқ кезде) шығынды тәсіл қолданылады.

Бағалау аясында бағалаушы Компанияның негізгі құралдары арнайы объектілерінің экономикалық тозу көлемін талдаған кезде, кіріс тәсілін пайдалана отырып баламалық пайдалылыққа тест жүргізді. Баламалық пайдалылық қолдану құндылығын бағалау жолымен есептелген. Пайдалылық құндылықты есептеген кезде мына негізгі болжаулар қолданылды:

Дисконттау мөлшерлемесі	12,55%
Өсудің ұзақ мерзімді қарқыны	4,58%
Аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі	18,2 жыл

Пайдаланудың алынған құндылығы ауыстырудың амортизацияланатын құнынан төмен болды және, яғни, Компанияның негізгі құралдарының әділ құны болып көрсетілді. Пайдалану құндылығының бағалау нәтижесі ұсынылған қызметтерді сату мөлшеріне, ұсынылған қызметтер тарифінің деңгейіне, күрделі және ағымдағы шығындар көлеміне қатысты болжамдарға сезгіш.

Қайта бағалау нәтижесінде Компанияның негізгі құралдарының нетто-құны 119.651.720 мың теңгеге ұлғайды (12-ескерте).

Негізгі ұлғаю Компанияның функционалдық валютаға қатысты негізгі шетел валюталар бағамының өсуімен байланысты, оның нәтижесінде шетел өндірісінің негізгі бар құралдарын ауыстыру құны ұлғайды.

Әрбір есепті күнге Компания өзінің негізгі құралдарының теңгерімдік құны мен есепті күнге әділ құн қолданылып анықталғанмен арадағы айырманың болуын бағалайды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына қатысты өз бағалауын тағы да қайта қарады. Нәтижесінде басшылық 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдарының (технологиялық мұнайды қоспағанда) әділ құнында 2016 жыл ішінде соңғы қайта бағалаудан бері Компанияда елеулі өзгеріс жоқ деген қорытындыға келді. Нәтижесінде Компания негізгі құралдарының әділ құны олардың теңгерімдік құнына сәйкес келеді.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн иерархиясында 2-деңгейіне жатады (ауыстырылмайтын бақыланатын бастапқы деректер).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Технологиялық мұнайды қайта бағалау (жалғасы)*

Компания басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде келесі пайымдауларды назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болып табылады;
- технологиялық мұнай ТМРБЖТҚҚК қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРБЖТҚҚК және Үкімет елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін және Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттің тарифтарын қоспағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Компанияға ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді және егер мұнайдың белгілі бір бөлігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРБЖТҚҚК бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Компанияға құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

Осы факторлардың бәрін назарға алып, Компанияның технологиялық мұнайының әділ құны бір тонна үшін 41.175 теңге бағасы ретінде анықталды (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 35.714 теңге). Мұнайдың әділ құнының өзгеруінің әсері 13.353.217 мың теңгені құрады, сондай-ақ 2017 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2.167.946 мың теңге мөлшерінде артық мұнайдың қосымша бағалауы танылды, қайта бағалаудың жалпы нәтижесі 15.521.163 мың теңгені құрады (12-ескертуге).

2017 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.498 мың тоннаны құрады (2016 жылғы 31 желтоқсан: 2.460 мың тонна). 2017 жыл ішінде жүргізілген түгендеу нәтижелері бойынша 52.652 тонна (2016 жылғы 31 желтоқсан: 67.233 тонна) артық мұнай және 14.991 тонна жетіспеушілік мұнай анықталды.

Активтердің құнсыздануы

Компания әрбір есепті күнге активтердің құнсыздану белгілерінің болуын бағалайды. Егер қандай да бір белгі болса немесе жыл сайын активтің құнсыздану мәнін тестілеу қажет болса, Компания активтердің өтелетін құнын бағалайды. Егер активтің теңгерімдік құны немесе ААТБ есептен шығару шығындарын шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса, құнсыздану орын алады. Есептен шығаруға шығындарды шегергендегі әділ құн есебі ұқсас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті күші бар ақпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендегі бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Егер мұндай операциялар сәйкестендірілуі мүмкін болмаса, бағалаудың тиісті моделі қолданылады. Пайдаланудан құндылықты есептеу дисконтталған ақша ағындары (ДАА) моделіне негізделген. Компания құнсыздану есебін толық бюджеттерге және болжамды есептерге негіздейді, олар Компанияның жеке активтер бөлінген әрбір ААТБ-і үшін жеке дайындалады. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконтталған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған өсу қарқынына анағұрлым сезімтал.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздануы*

Құнсыздану көрсеткіштерінің болуына байланысты, Компания басшылығы 2017 жылдың 31 шілдесіне еншілес компанияға салынған инвестициялардың құнсыздануына сынақ өткізді және оны 2017 жылдың 31 желтоқсанына инвестициялардың өтелетін сомасын анықтау үшін жаңартты. БМТ-ға инвестицияның өтелетін құны ДАА моделін қолдана отырып табыс әдісімен БМТ және БТК бизнестерінің пайдалану құндылығының негізінде анықталды. Ақша ағындарын болжау 2017-2022 жылдар аралығында Компанияның басшылығымен мақұлданған қаржылық бюджетке және 2030 жылға дейінгі болжамдарына және жалпыға қол жетімді макроэкономикалық ақпаратқа негізделген. Пайдаланудан құндылықты есептеу кезінде келесі жорамалдар қолданылған:

	Ақша ағынын туындатушы бөлімдер	
	БМТ	БТК
Дисконт мөлшерлемесі	13,0%	13,4%
Өсудің ұзақ мерзімді қарқыны	1,9%	1,9%

Пайдаланудан құндылықты бағалау нәтижесі ұсынылған қызметтердің күтілген мөлшеріне, ұсынылған қызметтер тарифінің деңгейіне, күрделі және операциялық шығындар көлеміне қатысты болжамдарға сезгіш.

Талдау нәтижесінде БМТ-ға инвестицияның теңгерімдік құны өтелетін құнынан аспады. Сондықтан Компанияның осы жекелеген қаржылық есептілікте құнсыздану танылмады.

Негізгі құралдар қызметінің пайдалы мерзімі

Компания негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (IAS) 8 «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Компанияның пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі қоршаған ортаны қалпына келтіру, оның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Құбырлардың пайдалы қолдану мерзімі біткенде ауыстыруға байланысты, жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме іс-шаралары жүргізіледі.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге резерв Компания есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады (1 км құбырды бөлшектеу бойынша шығын сомасы 4.278 мың теңгені құрайды (2016 жылы: 4.036 мың теңге)).

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер құрамында қалдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаған ортаға әсерді бақылау үшін жою қоры құрылады.

Есепті күнгі жағдай бойынша резервтер сомасы төменде берілген міндеттемені орындаудың күтілетін мерзімін, инфляция мөлшерлемесін және есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып белгіленді:

	2017 жыл	2016 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	9,05%	8,72%
Инфляция мөлшерлемесі	5,55%	5,58%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	17 жыл	18 жыл

Дисконттау мөлшерлемесінің есептеуі Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигацияларының тәуекелдерсіз мөлшерлемелері бойынша негізделеді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)**

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің теңгерімдік құны 15.347.322 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 15.022.086 мың теңге) (16-ескертпе).

Залалды жою кезіндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптарындағы және заңнаманы түсіндірудегі әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Сондай-ақ, мұндай шығындарды бағалау кезіндегі айқынсыздықтар балама таңдаулардағы, бұзылған жерлерді жою мен қайта қалпына келтіру әдістеріндегі, дисконт деңгейлері мен инфляция мөлшерлемесіндегі және осы міндеттеме күшіне енетін кезеңдегі әлеуетті өзгерістерді қамтиды.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндетеменің өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	1.232.842 (1.135.180)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	(1.176.606) 1.269.246

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Компания күмәнді дебиторлық берешектер, жеткізушілерге берілген алғытөлемдер және өзге де активтер бойынша резерв жасайды. Күмәнді шоттарды бағалаған кезде тапсырысшының қызметінің бұрынғы және күтіліп отырған нәтижелері назарға алынады.

Экономикадағы, саладағы немесе тапсырысшының нақты сипаттамаларының өзгерістері жекелеген қаржылық есептілікте ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда күмәнді шоттар бойынша резервтер 654.557 мың теңге және 696.903 мың теңге сомасында қалыптасты (8, 10 және 14-ескертпелер).

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын түсіндіруге, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ келешекте салық салынылатын кірістерді алу мерзімі мен сомаларына қатысты айқындық жоқ. Шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатының күрделілігін ескергенде, нақты нәтижелер мен қабылданып рұқсат етілген нәтижелер арасында пайда болған айырма немесе мұндай рұқсат етілген нәтижелердің болашақтағы өзгеруі пайда салығы бойынша шығыстар немесе кірістер сомасы есептілігінде көрсетілген болашақ түзетулерге әкелуі мүмкін. Негізделген болжамдарға сүйене отырып, Компания салық органдары жүргізген салық тексеруінен болуы мүмкін салдарына арнап резерв жасайды.

Осындай резервтердің мөлшері түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің және салық заңнамасын салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының түсіндіруіне тәуелді болады. Талдаудағы мұндай айырмашылықтар мемлекеттегі басымды жағдайға байланысты туындайды.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер

Мерзімі ұзартылған салық активтері шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық жеңілдіктері бойынша оған қарағанда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салыныатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады. Болашақ салық салыныатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілігінде тануға болатын мерзімі ұзартылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2017 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі ұзартылған салық бойынша танылған активтер сомасы 5.422.606 мың теңге болды (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 6.264.691 мың теңге) (26-ескертпе). 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның мерзімі ұзартылған салық бойынша танылмаған активтері болған жоқ.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)**

Жалақы және өзге де қысқа мерзімді сыйақыларды қоспағанда, қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс дисконттау мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжауларды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжаулардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжау әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қазақстанда корпоративтік бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты тиісті дисконттау мөлшерлемесін анықтау кезінде Компания басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің қолдану мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың (МЕУКАМ) пайыздық мөлшерлемесін ескереді. Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалақы мөлшерінің көбеюі және зейнетақы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

2016 жылғы желтоқсанда «ҚазТрансОйл» АҚ және «ҚазТрансОйл» АҚ қызметкерлері арасындағы ұжымдық шартқа өзгерістер енгізілді, оның өзгеруінен болған әсер өткен кезеңдер қызметтерінің құны ретінде көрсетілді (16-ескерте). 2017 жылы осы келісімнің шарттары өзгеріссіз қалды.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарлық болжаулар мынадай түрде берілген:

	2017 жыл	2016 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	8,96%	9,7%
Болашақта жалақының өсуі	6,0%	7,0%
Өлім-жітім пайызы	6,0%	7,0%

2017 жылғы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 19,6 жылды құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 19 жыл).

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжауларының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттеменің өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	536.339 (570.886)
Болашақта жалақының өсуі	-0,5% +0,5%	(559.848) 591.749
Өмірдің ұзақтығы	- 1 жыл +1 жыл	(82.545) 81.822

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**5. АКЦИЯНЫҢ ТЕНГЕРІМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯҒА ШАҚҚАНДАҒЫ ПАЙДА**

Акцияға базалық пайда сомалары Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген.

Компания айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті таза пайда	45.654.791	46.843.761
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған жай акциялардың орташа саны	384.628.099	384.631.224
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті жылдағы пайдаға қатысты акцияға базалық пайда (теңгемен)	119	122

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Компанияның бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	698.167.815	691.872.944
Минус: материалдық емес активтер (13-ескертпе)	(1.489.927)	(1.181.457)
Минус: міндеттемелер жиыны	(149.400.028)	(141.300.479)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	547.277.860	549.391.008
Жай акциялар саны	384.628.099	384.628.099
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1.423	1.428

6. АҚША ҚАРАЖАТТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	35.566.876	52.590.424
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	–	10.699.446
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	419.768	285.255
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	11.142	4.999
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	207	1.206.547
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	13.093	15.127
Жолдағы ақша	–	52
Кассадағы қолма-қол ақша	112	496
Жиыны	36.011.198	64.802.346

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы 0,5%-дан бастап 9,84%-ға дейін жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2016 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,5%-дан 10,5%-ға дейін).

АҚШ долларымен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы 0,25%-дан бастап 4%-ға дейін жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2016 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,25%-дан 4%-ға дейін).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**7. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа және ұзақ мерзімді қаржы активтері келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ долларымен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	18.005.639	14.498.115
Теңгемен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	10.000.000	1.000.000
Теңгемен көрсетілген ұзақ мерзімді банк салымдары	3.948.692	4.182.770
Салымдар бойынша есептелген пайыздар	309.811	96.715
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар	41.070	80.788
Итого	32.305.212	19.858.388

2017 және 2016 жылғы 31 желтоқсанға банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- өтеу мерзімі 2018 жылғы қаңтарда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 7,4%-ды құрайтын, 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге теңгеде орналастырылған қысқа мерзімді банк салымы (2016 жылғы 31 желтоқсанда: пайыздық жылдық мөлшерлемесі 11%, өтеу мерзімі 2017 жылғы қаңтар айында);
- өтеу мерзімі 2018 жылғы маусымнан тамызға дейін аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 0,5%-дан 1%-ға дейінгі (2016 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық мөлшерлемесі 1%-дан 2%-ға дейінгі) 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге АҚШ долларында орналастырылған қысқа мерзімді салымдар (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 2017 жылдың шілде және тамыз айларында);
- Компания қызметкерлерін тұрғын үймен қамтамасыз ету аясында жеңілдетілген несиелеу мөлшерлемесімен орналастырылған, сәйкесінше, 2029 жылға және 2027 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық мөлшерлемесімен (2016 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесінше, 2029 жылға және 2026 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық мөлшерлемесімен).

8. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (27-ескертуге)	3.507.303	2.951.440
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	2.573.175	2.213.667
Үшінші тараптардың өзге де сауда дебиторлық берешегі	716.947	672.110
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (27-ескертуге)	509	509
	6.797.934	5.837.726
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(600.034)	(643.607)
Жиыны	6.197.900	5.194.119

Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
1 қаңтарға	643.607	736.090
Қайтару (21-ескертуге)	(43.573)	(91.132)
Дебиторлық берешекті есептен шығарудағы қолдану	-	(1.351)
31 желтоқсанға	600.034	643.607

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**8. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша қысқа мерзімді сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жиыны	Мерзімі өткізілмеген, әрі құнсыз- данбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	31-60 күн	61-90 күн	91-120 күн	>120 күн
2017 жыл	6.197.900	4.012.249	324.423	927.393	606.416	230.517	96.902
2016 жыл	5.194.119	3.379.432	310.133	762.602	658.075	52.960	30.917

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	6.196.180	5.192.550
Шетел валютасымен	1.720	1.569
Жиыны	6.197.900	5.194.119

9. ҚОРЛАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	1.846.954	1.315.537
Отын	530.647	528.839
Құрылыс материалдары	244.394	196.667
Арнайы киім	173.167	144.234
Химиялық реагенттер	87.826	52.781
Тауарлар	81.554	133.548
Өзге де	187.942	220.664
Жиыны	3.152.484	2.592.270

10. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	5.678.717	5.551.741
Өтеуге жататын ҚҚС	2.751.956	757.468
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	275.693	259.282
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (27-ескертпе)	204.462	257.916
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	170.661	111.171
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	65.716	31.629
Қызметкерлердің берешегі	42.195	8.254
Байланысты тараптардың болашақ кезеңдер шығыстары (27-ескертпе)	5	5.791
Болашақ кезеңдер шығыстары	-	7.883
Өзге де	-	1.180
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(1.265)	(38)
	9.188.140	6.992.277

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**10. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (жалғасы)**

Өзге де қысқа мерзімді активтер бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
1 қаңтарға	38	984
Бір жылға есептеу/(қайтару) (21-ескертуге)	1.264	(946)
Алғытөлемдерді шығарудағы қолдану	(37)	–
31 желтоқсанға	1.265	38

11. ӨТЕЛГЕНГЕ ДЕЙІН ҰСТАЛАТЫН ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2017 жылдың желтоқсан айында 2017 жылғы 7 – қарашадағы Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен Компания «DSFK арнайы қаржылық компаниясы» ЖШС – нің (бұдан әрі – DSFK облигациялары) облигацияларын сатып алды, сатып алынған облигацияларды «RBK банкі» – АҚ да (бұдан әрі – «RBK банкі») орналастырылған қаражатпен төледі. Облигациялардың номиналды сомасы 5.019.520 мың теңгені құрады, облигациялар саны 5.019.520 мың дана. DSFK облигацияларының жылдық сыйақы мөлшерлемесі 0,01% және өтеу мерзімі 15 жыл. Жоғарыда аталған облигациялар «Қазақмыс Корпорациясы» ЖШС 1.379.913 мың теңге сомасында қаржы кепілдігімен қамтамасыз етілген. Компанияның сұрауы бойынша, облигацияларды шығарған күннен бастап бес жыл өткеннен кейін кепілдік талап етілуі мүмкін.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компания 3.639.607 мың теңге сомасындағы кепілденбейтін облигациялар бойынша құнсызданудан болған залалды, сондай – ақ 630.951 мың теңге мөлшеріндегі өтеуге дейін ұсталатын осы ұзақ мерзімді инвестицияларды дисконттау құнын таныды (25-ескертуге). Нәтижесінде, жоғарыда көрсетілген облигациялардың есепті күнге теңгерімдік құны 748.962 мың теңгені құрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

12. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша									
Түсімдер	5.930.619	202.402.253	10.401.644	75.299.876	133.165.450	88.061.076	15.070.260	37.663.609	567.994.787
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерінен болған түсімдер (16-ескертуге)	226.722	173.793	558.622	7.791.516	1.355.741	1.165	1.050.851	39.596.498	50.754.908
Шығарылу	-	265.812	-	-	-	-	-	-	265.812
Жете бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	(13.170)	(232.689)	(39.520)	(30.188)	(230.889)	(743.596)	(202.331)	(29.162)	(1.521.545)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған материалдық емес активтерге ауыстырылған (13-ескертуге)	763	25.221.954	26.683	5.075.525	9.760.841	15.521.163	1.476.262	(41.562.028)	15.521.163
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Аударымдар мен ауыстырулар	(87.865)	-	(170.247)	(2.810.480)	(292.648)	-	(61.471)	-	(72.365)
2017 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша									
	6.057.069	227.862.264	10.519.904	85.464.187	144.214.874	102.839.808	17.509.489	35.052.454	629.520.049
2016 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған амортизация мен құнсыздану									
Амортизация	-	(5.664.218)	(717.047)	(1.766.980)	(7.682.042)	(199.540)	(1.827.230)	(57.641)	(17.914.698)
Шығарылу	-	(14.995.566)	(1.668.519)	(4.795.774)	(19.689.927)	-	(4.484.622)	-	(45.634.408)
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	116.811	35.432	25.152	173.684	199.540	162.942	-	713.561
(Құнсыздану)/құнсыздануды қалпына келтіру (кірістер мен шығындар есебінен)	(2.100)	(12.255)	-	(349.844)	(17.221)	-	(2.983)	-	(384.403)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	-	(1.597)	4.462	(39.222)	(1.212)	-	(113)	-	(37.682)
Аударымдар мен ауыстырулар	2.100	-	57.480	360.045	123.378	-	31.210	-	574.213
2017 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған амортизация мен құнсыздану									
	-	(20.559.375)	(2.284.801)	(6.570.464)	(27.082.673)	-	(6.128.463)	(57.641)	(62.683.417)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

12. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша									
Түсімдер	3.935.614	181.224.490	8.075.342	64.221.098	110.571.364	69.260.331	15.264.421	51.076.938	503.629.598
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерінен болған түсімдер (16-ескертпе)	806	280.519	389.853	282.712	631.864	494	532.088	35.877.528	37.995.864
Шығарылу	-	129.237	-	-	-	-	-	-	129.237
Жете бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	(3.386)	(1.155.418)	(25.897)	(97.204)	(230.402)	(173.974)	(169.103)	(10.409)	(1.865.793)
Қайта бағалаудан болған (құнсыздану)/жете бағалау (пайда және залал есебінен)	2.020.215	42.647.924	5.033.982	15.126.251	37.863.104	18.974.225	7.072.163	59.908	128.797.772
Қайта бағалаудан болған жинақталған амортизация мен құнсыздануды алу	(45.840)	173.140	218.623	(1.851.926)	(1.338.183)	-	281.112	(6.582.978)	(9.146.052)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған Материалдық емес активтерге ауыстырылған (13-ескертпе)	-	(32.825.419)	(3.188.501)	(14.918.701)	(32.288.170)	-	(8.278.311)	(22.410)	(91.521.512)
Аударымдар мен ауыстырулар	23.210	11.930.268	6.884	12.676.544	17.592.514	-	348.469	(42.577.889)	-
2017 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	-	-	-	-	-	-	-	(24.327)	(24.327)
	-	(2.488)	(108.642)	(138.898)	363.359	-	19.421	(132.752)	-
2017 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	5.930.619	202.402.253	10.401.644	75.299.876	133.165.450	88.061.076	15.070.260	37.663.609	567.994.787
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған амортизация мен құнсыздану	-	(26.043.932)	(2.528.532)	(12.037.870)	(25.633.779)	(199.540)	(6.818.490)	(22.410)	(73.284.553)
Амортизация	-	(13.359.491)	(1.401.551)	(4.734.532)	(14.559.152)	-	(3.453.791)	-	(37.508.517)
Шығарылу (құнсыздану)/ құнсыздануды қалпына келтіру (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	919.840	24.668	82.236	219.035	171.927	167.649	-	1.585.355
(құнсыздану)/ құнсыздануды қалпына келтіру (кірістер мен шығындар есебінен)	-	(3.336)	-	-	1.702	(171.927)	-	(3.134)	(176.695)
Қайта бағалаудан болған жинақталған амортизация мен құнсыздануды алу	-	(2.964)	-	-	5.671	-	-	(54.507)	(51.800)
Аударымдар мен ауыстырулар	-	32.825.419	3.188.501	14.918.701	32.288.170	-	8.278.311	22.410	91.521.512
2016 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған амортизация мен құнсыздану	-	246	(133)	4.485	(3.689)	-	(909)	-	-
	-	(5.664.218)	(717.047)	(1.766.980)	(7.682.042)	(199.540)	(1.827.230)	(57.641)	(17.914.698)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

12. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	6.057.069	227.862.264	10.519.904	85.464.187	144.214.874	102.839.808	17.509.489	35.052.454	629.520.049
Жинақталған амортизация және құнсыздану	-	(20.559.375)	(2.284.801)	(6.570.464)	(27.082.673)	-	(6.128.463)	(57.641)	(62.683.417)
Теңгерімдік құн	6.057.069	207.302.889	8.235.103	78.893.723	117.132.201	102.839.808	11.381.026	34.994.813	566.836.632
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	5.930.619	202.402.253	10.401.644	75.299.876	133.165.450	88.061.076	15.070.260	37.663.609	567.994.787
Жинақталған амортизация және құнсыздану	-	(5.664.218)	(717.047)	(1.766.980)	(7.682.042)	(199.540)	(1.827.230)	(57.641)	(17.914.698)
Теңгерімдік құн	5.930.619	196.738.035	9.684.597	73.532.896	125.483.408	87.861.536	13.243.030	37.605.968	550.080.089

Егер активтер жинақталған тозулы және жинақталған құнсыздануды шегергендегі бастапқы құны бойынша есепке алынған болса, жекелеген қаржылық есептілікке енгізілуі мүмкін негізгі құралдардың әрбір қайта бағаланған жіктелімінің теңгерімдік құны келесі түрде ұсынылады:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2017 жылғы 31 желтоқсанға									
	1.166.941	154.356.744	4.226.890	58.494.020	87.880.003	30.429.638	7.066.085	35.649.795	379.270.116
2016 жылғы 31 желтоқсанға	942.377	137.133.792	4.568.337	49.659.608	87.406.834	30.577.783	6.371.355	38.463.016	355.123.102

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

12. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2017 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- Астрахань-Маңғышлақ суағызғысы бойынша су жеткізуді ұлғайту үшін CCC-5 қайта құру;
- «Тұймазы – Омбы – Новосібір-2» мұнай құбырының 1.001,9-1.187,5 км – дегі құбыр учаскесін ауыстырумен күрделі жөндеу және «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.031-1.065 км – дегі құбыр учаскесін ауыстырумен күрделі жөндеу және басқасы.

2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- «Қаражанбас-Ақтау» учаскесінде «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» мұнай құбырын қайта құру;
- Астрахань-Маңғышлақ суағызғысы бойынша су жеткізуді ұлғайту үшін CCC-5 қайта құру;
- «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.235 км – дегі қабылдау нүктелерінің құрылысы, байланыстың қызмет көрсетілмейтін автоматтандырылған тораптарын салу, автоматтандыру жүйесінің аппараттық қамтамасыз етуін және БӨА-ны жаңарту, қолда бар ТОВЖ желісін жаңғырту, өрт сөндіру жүйесін және объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру, битум зауытына мұнай саны мен сапасын өлшеу жобасын іске асыру және басқасы.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша:

- толығымен амортизацияланған, бірақ әлі күнге дейін қолданыстағы негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған амортизациясы 2.027.373 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 1.482.726 мың теңге);
- аяқталмаған құрылыс 4.977.784 мың теңге көлемінде (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 1.531.574 мың теңге) құрылыс жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды. Осындай ұлғаю 2017 жылы Өзен БМАС-ғы және Жетыбай МАС-ғы магистральдық сорғы станциясын салу кезіне пайдалану үшін, сондай – ақ Атасу БМАС-ғы технологиялық құбырды қайта жаңарту үшін сатып алумен байланысты.

31 желтоқсанда аяқталған 2017 жыл үшін аяқталмаған құрылыс құнына кіргізілген амортизация сомасы 34.799 мың теңгені құрады (2016 жыл үшін: 15.736 мың теңге).

Сатуға арналған деп жіктелген ұзақ мерзімді активтерге ауыстыру

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания Павлодар қаласындағы әкімшілік және қызмет көрсету ғимараттың мүлкін және жеке көліктерді сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер ретіне жіктеген, өйткені олардың өтемақысын оларды пайдалануды жалғастыру арқылы емес, сату арқылы жүзеге асыру жоспарлануда. Бұл активтер ағымдағы жағдайында дереу сатуға дайын.

Компания басшылығы жоғарыда аталған активтерді сатуын 2018 жылда аяқтауды жоспарлап отыр. Сатылатын шығындарын шегере отырып, олардың әділ құны мен теңгерімдік құнының ең азы сатуға қойылған активтер 2.848.498 мың теңге мөлшерінде мойындалады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

13. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Лицензиялар	Бағдарла- малық жасақтама	Өзге де	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	66.254	1.087.480	27.723	1.181.457
Түсімдер	103.256	503.436	5.945	612.637
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (12-ескертіле)	28.925	43.440	–	72.365
Шығарылу	(21.367)	(44.766)	(1.909)	(68.042)
Амортизация	(28.857)	(344.272)	(3.356)	(376.485)
Шығарулар бойынша жинақталған амортизациясы	21.367	44.719	1.909	67.995
Аударымдар мен ауыстырулар	(16)	16	–	–
2017 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	169.562	1.290.053	30.312	1.489.927
2015 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	63.273	1.384.124	31.499	1.478.896
Түсімдер	27.400	24.128	–	51.528
Шығарылу	(4.960)	(9.590)	(3.635)	(18.185)
Амортизация	(24.656)	(344.677)	(3.775)	(373.108)
Шығарулар бойынша жинақталған амортизациясы	4.777	9.588	3.634	17.999
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (12-ескертіле)	420	23.907	–	24.327
2016 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	66.254	1.087.480	27.723	1.181.457
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	601.840	5.034.201	88.887	5.724.928
Жинақталған құнсыздану және амортизация	(432.278)	(3.744.148)	(58.575)	(4.235.001)
Қалдық құн	169.562	1.290.053	30.312	1.489.927
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	491.042	4.532.198	84.851	5.108.091
Жинақталған құнсыздану және амортизация	(424.788)	(3.444.718)	(57.128)	(3.926.634)
Қалдық құн	66.254	1.087.480	27.723	1.181.457

14. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Ұзақ мерзімді алғытөлемдер және өзге де ұзақ мерзімді активтер

Мың теңгемен	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	278.577	1.095.580
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін байланысты тараптарға алғытөлемдер (27-ескертіле)	46.927	14.695
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	13.100	15.065
	338.604	1.125.340
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(53.258)	(53.258)
Жиыны	285.346	1.072.082

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**14. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (жалғасы)****Еншілес ұйымдарға инвестициялар**

2017 жылдың ішінде BTL жойылуы нәтижесінде, Компанияға BTL-дың еншілес ұйымдарын бақылау жүзеге асырылды (1-ескертіле). Компания BTL-ге инвестицияның құнын PTL және БМТ инвестициялары арасында бөлу мақсатында тәуелсіз бағалаушыны тартты. Бағалау есептері негізінде Компания BTL-ге инвестицияның құнын әр ұйымның (PTL және БМТ) әділ құнына сәйкес бөлді.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншіліс ұйымдарға инвестициялар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
BTL	–	28.208.864
БМТ	25.387.978	–
PTL	2.820.886	–
Жиыны	28.208.864	28.208.864

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы инвестициялар

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы инвестициялар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
ҚҚҚ	6.500.000	6.500.000
МұнайТас	904.945	904.945
Жиыны	7.404.945	7.404.945

15. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	15.234.298	12.816.838
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (27-ескертіле)	1.142.698	1.912.739
Үшінші тараптардың алдында өзге де кредиторлық берешегі	345.994	106.515
Байланысты тараптардың алдында өзге де кредиторлық берешек (27-ескертіле)	2.190	777
Жиыны	16.725.180	14.836.869

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаған күрделі құрылысқа және негізгі құралдарға қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 12.509.741 мың теңге көлеміндегі берешекті қосатын (2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 11.562.030 мың теңге).

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	16.675.818	14.755.776
АҚШ долларымен	18.062	21.554
Еуромен	16.726	14.802
Ресей рублімен	14.574	44.737
Жиыны	16.725.180	14.836.869

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**16. РЕЗЕРВТЕР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердегі қозғалыс келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

<i>Мың теңгемен</i>	Ұзақ мерзімді резервтердің ағымдағы бөлігі (қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер)	Экология резерві	Өзге де резервтер	Барлығы
2016 жылғы 31 желтоқсанға	543.418	–	41.125	584.543
Резервті пайдалану	(699.299)	–	–	(699.299)
Ұзақ мерзімдіден ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	756.056	–	–	756.056
2017 жылғы 31 желтоқсанға	600.175	–	41.125	641.300
2015 жылғы 31 желтоқсанға	435.024	41.125	–	476.149
Бір жылға резервті есептеу		(41.125)	41.125	–
Резервті пайдалану	(587.895)	–	–	(587.895)
Ұзақ мерзімдіден ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	696.289	–	–	696.289
2016 жылғы 31 желтоқсанға	543.418	–	41.125	584.543

Ұзақ мерзімді резервтер

Жалақы мен басқа да қысқа мерзімді сыйақыларды қоспағанда, қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер

Компанияның барлық қызметкерлеріне қолданылатын, жалақы мен басқа да қысқа мерзімді сыйақыларды қоспағанда, мерейтойлық күндерге және зейнетақы төлемдеріне қосымша төлеуге негізделген қызметкерлерге сыйақы төлеу бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаған.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Жылдың басына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	12.538.017	15.533.710
Таза пайыздық шығыстар (25-ескертпе)	1.182.271	1.112.503
Ағымдағы жылдың қызметтер құны (20, 21-ескертпелер)	559.185	641.073
Өткен кезеңнің қызметтер құны (20, 21-ескертпелер)	–	478.957
Пайда және залал арқылы көрсетілген актуарлық залалдар/(пайдалар) (22-ескертпе)	39.943	(742.441)
Өзге жиынтық кіріс арқылы көрсетілген актуарлық пайдалар (18-ескертпе)	(279.191)	(3.897.890)
Төленген сыйақылар	(699.299)	(587.895)
Жылдың аяғына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	13.340.926	12.538.017
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	600.175	543.418
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	12.740.751	11.994.599

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**16. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)****Ұзақ мерзімді резервтер (жалғасы)**

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мерзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 4-ескертіпте көрсетілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
1 қаңтарға сальдо	15.022.086	21.999.701
Актив арқылы есептеу (12-ескертіпте)	265.812	129.237
Бағалауды өзге жиынтық залал/(кіріс) арқылы қайта қарау	30.162	(6.886.484)
Пайда мен залалдар арқылы бағалауды қайта қарау (23-ескертіпте)	(1.239.714)	(1.556.766)
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің дисконт өтелімі (25-ескертіпте)	1.268.976	1.336.398
31 желтоқсанға сальдо	15.347.322	15.022.086

17. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлем (27-ескертіпте)	10.919.781	10.407.356
Үшінші тараптардан алынған алғытөлем	6.996.050	5.782.442
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек (27-ескертіпте)	6.589.984	5.656.284
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	4.118.923	5.067.651
Зейнетақы қоры алдындағы берешек	741.564	580.524
Жеке табыс салығы	593.794	455.757
Әлеуметтік салық	568.570	417.256
Мүлікке салынатын салық	33.271	71.467
Төленуге жататын ҚҚС	8.075	8.650
Өзге де салықтар	20.828	23.400
Өзге де міндеттемелер	140.580	102.071
Жиыны	30.731.420	28.572.858

18. КАПИТАЛ**Жарғылық (акционерлік) капитал**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жарияланған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгені құрады.

Сатып алынған меншікті үлес құралдары

2016 жыл ішінде Компания миноритарлық акционердің өтініші негізінде және директорлар Кеңесінің шешімінен кейін 9.549 мың теңге көлемінде орналастырылған 7.500 жай акциясын қайта сатып алды. Капиталдың өзге де резервтері.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**18. КАПИТАЛ (жалғасы)****Капиталдың өзге де резервтері**

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталдың өзге де резервтері 622.717 мың теңгені (2016 жылғы 31 желтоқсан: 695.324 мың теңге) құрады. Осы резервтің өзгерісі 279.191 мың теңге мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық пайдаларды танумен негізделген, оның салық әсері 55.838 мың теңгені құрайды (2016 жылғы 31 желтоқсанға: залал 3.897.890 мың теңгені, оның салық әсері 779.578 мың теңгені құрады) (26-ескертуге). Сонымен қатар қызметкерлерге берілетін ұзақ мерзімді сыйақылар бағасының өзгеруіне байланысты ағымдағы есепті кезеңде Компания кейінге қалдырылған салық активтері 150.746 мың теңге мөлшерінде есептен шығарды (26-ескертуге).

Дивидендтер

2017 жылғы 31 желтоқсанға Компания Акционерлер жалпы жиналысының 2017 жылғы 25 мамырдағы шешіміне сәйкес өз акционерлеріне 1 акцияға 155 теңге есебімен 59.617.355 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 1 акцияға 133 теңге есебімен 51.156.535 мың теңге): оның ішінде ҚМГ-ға – 53.656.666 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 46.040.881 мың теңге), миноритарлық акционерлерге – 5.960.689 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 5.115.654 мың теңге) есептеді және төледі.

19. ТҮСІМ

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін түсім келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2017 жыл	2016 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	184.818.487	171.762.134
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	10.598.775	9.518.791
Су тасымалдау қызметтері	7.046.075	7.156.674
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	5.198.277	2.507.272
Мұнайды көлік экспедициялау қызметтері	697.652	713.708
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	100.327	62.951
Өзге де	147.286	148.098
Жиыны	208.606.879	191.869.628

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 49.159.783 мың теңгені, 26.582.952 мың теңгені, 13.132.025 мың теңгені және 12.106.463 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 51.090.880 мың теңгені, 24.509.836 мың теңгені, 13.181.553 мың теңгені және 13.164.119 мың теңгені құрады).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**20. САТЫЛҒАН ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін сатылған қызметтердің өзіндік құны келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	48.421.084	45.003.792
Тозу және өтелім	44.898.883	37.034.002
Отын және материалдар	7.342.287	6.294.441
Электроэнергия	7.170.357	6.561.263
Табыс салығынан басқа салықтар	6.931.850	5.884.037
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	5.353.426	4.484.009
Күзет қызметтері	3.884.698	3.732.563
Газ бойынша шығындар	2.471.887	2.885.866
Өуеден күзету қызметтері	1.186.286	1.563.931
Іссапар шығыстары	896.764	878.823
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (16-ескертілме)	528.274	1.052.828
Сақтандыру	481.785	513.215
Қоршаған ортаны қорғау	473.677	403.775
Аутстаффинг қызметтері	396.876	54.124
Өндірістік активтерді диагностикалау	377.305	165.268
Көлік қызметтері	285.740	—
Байланыс қызметтері	241.790	242.735
Міндетті медициналық сақтандыру	154.997	—
Операциалық жалға беру	97.855	89.948
Өзге де	2.485.803	1.857.302
Жиыны	134.081.624	118.701.922

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2017 жылдың 1 қаңтарда өндірістік қызметкерлердің жалақысын индекстеумен байланысты.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**21. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	7.120.393	7.205.925
Тозу және өтелім	1.077.211	831.887
Аутстаффинг қызметтері	500.323	308.678
Кеңсеге қызмет көрсету	473.013	455.581
Кеңес беру қызметтері	337.386	233.035
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	300.851	73.796
Табыс салығынан басқа салықтар	276.291	197.460
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	247.719	175.065
Іссапар шығыстары	235.471	226.135
Оқыту	137.253	140.069
Көлік қызметтері	118.975	–
Сақтандыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	115.337	121.822
Материалдар және отын	114.150	116.747
Ақпараттық қамту шығыстары	108.617	90.770
Банк қызметтері	99.535	102.715
Байланыс қызметтері	94.041	98.382
Өтелуге тиісті емес ҚҚС бойынша шығыстар	91.939	109.801
Жарнама шығыстары	71.195	90.863
Еңбек қызметі аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (16-ескертпе)	30.911	67.202
Операциялық жалға беру	18.867	33.527
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервті (қайтару)/есептеу, нетто	9.639	(95)
Міндетті медициналық сақтандыру	9.432	–
Қайырымдылыққа арналған шығыстар	–	65.912
Күмәнді қарыздар бойынша резервті қалпына келтіру, нетто (8, 10-ескертпелер)	(42.309)	(92.078)
Өзге де	491.292	422.251
Жиыны	12.037.532	11.075.450

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың азайуы 2017 жылда Компания құрылымының өзгеруіне және әкімшілік қызметкерлердің қысқартылуына байланысты.

22. ӨЗГЕ ШЫҒЫСТАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге шығыстар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар, нетто	710.923	59.621
Өрекетсіз тұрған өндірістік нысандарды жою бойынша шығыстар	56.275	14.688
Актурлық залал (16-ескертпе)	39.943	–
Негізгі құралдардың құнсыздануы	37.682	9.197.852
Өзге де шығыстар	142.654	49.902
Жиыны	987.477	9.322.063

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**23. ӨЗГЕ КІРІСТЕР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге кірістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін қайта қарау (16-ескертпе)	1.239.714	1.556.766
Айыппұлдар мен өсімақылардан болған кіріст	680.220	446.559
Уақытша құрылыстардың шығындарын өтеу	217.054	–
Актуралық пайда (16-ескертпе)	–	742.441
Өзге де кірістер	260.481	137.349
Жиыны	2.397.469	2.883.115

24. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ТҮСКЕН КІРІСТЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін кезеңдерде қаржылық кірістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Банк салымдарының және ағымдағы шоттардың пайыздық кірісі	4.862.911	4.840.552
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	4.906	10.932
Дивидендтік кіріс (27-ескертпе)	–	1.487.160
Пайыссыз қарыздар дисконтының өтелімі (27-ескертпе)	–	1.264.921
Үшінші тараптардың басқа қаржылық кірістері	1.913	–
Жиыны	4.869.730	7.603.565

25. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ШЫҒЫНДАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық шығындар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялардың құнсыздануы (11-ескертпе)	3.639.607	–
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер дисконтының өтелімі (16-ескертпе)	1.268.976	1.336.398
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (16-ескертпе)	1.182.271	1.112.503
Өтелгенге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялардың дисконті (11-ескертпе)	630.951	–
Жиыны	6.721.805	2.448.901

26. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін табыс салығы келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	17.049.571	16.443.850
Өткен жылдарды түзету	(294.732)	446.883
Мерзімі кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнемділік	(961.161)	(4.365.506)
Табыс салығы	15.793.678	12.525.227

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**26. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

2017 және 2016 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

Мың теңгемен	2017 жыл	2016 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	61.448.469	59.368.988
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	12.289.694	11.873.798
Өткен жылдарды түзету	(294.732)	446.883
Инвестициялар бойынша дивидендтер түрінде салық салынбайтын кіріс	—	(297.432)
Артық технологиялық мұнайдан түскен кіріс	433.589	503.354
Жеңілдетілген салық салынатын елдеріндегі шетел кәсіпорындардың кірісі	221.492	114.678
Облигациялардың құнсыздануы	727.921	—
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер бойынша мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерін есептен шығару	1.166.108	—
Өзге де кірістер	1.249.606	(116.054)
Жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	15.793.678	12.525.227

Қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі кейінге қалдырылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Мың теңгемен	2017 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Өзге де жиынтық кіріске жатқызу	2016 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Өзге де жиынтық кіріске жатқызу	2016 жылғы 1 қаңтар
Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер							
Қызметкерлерге беретін сыйақылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	1.936.939	(850.797)	(206.584)	2.994.320	292.150	(779.578)	3.481.748
Күмәнді берешек бойынша резерв	130.911	(8.470)	—	139.381	(18.685)	—	158.066
Ескірген және өтімсіз қорына резерв	3.523	(26)	—	3.549	(24)	—	3.573
Төлемге салық	147.353	32.555	—	114.798	(9.566)	—	124.364
Қоршаған ортаны қорғау міндеттемелер бойынша және өзге де резервтер	8.225	—	—	8.225	(41.431)	—	49.656
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв	3.069.465	59.014	6.033	3.004.418	23.204	(1.377.295)	4.358.509
Өтелгенге дейін ұсталатын инвестиция бойынша дисконт	126.190	126.190	—	—	—	—	—
	5.422.606	(641.534)	(200.551)	6.264.691	245.648	(2.156.873)	8.175.916
Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер							
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестиция	(176.032)	—	—	(176.032)	—	—	(176.032)
Негізгі құралдар	(68.545.862)	1.602.695	(3.027.352)	(67.121.205)	4.119.858	(25.724.217)	(45.516.846)
	(68.721.894)	1.602.695	(3.027.352)	(67.297.237)	4.119.858	(25.724.217)	(45.692.878)
Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	(63.299.288)	961.161	(3.227.903)	(61.032.546)	4.365.506	(27.881.090)	(37.516.962)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**26. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Негізгі құралдар бойынша мерзімі кейінге қалдырылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы негізгі құралдардың амортизацияның түрлі мөлшерлемелері мен негізгі құралдардың құнсыздануынан болған салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

Мерзімі кейінге қалдырылған салықтың активі, болашақта салық салынған кірістің пайда болу ықтималдығына, біршама активтің пайдаланылуына байланысты көрсетілген дәрежеде танылады. Мерзімі кейінге қалдырылған салықтың активі салық жеңілдіктердің болмауының ықтималдығына байланысты көрсетілген дәрежеде азаяды.

27. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, 24 ҚЕХС «*Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға*» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, қарым-қатынастың мәніне де назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2017 және 2016 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан саудалық және басқа да дебиторлық берешек келесідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		2.495.886	2.218.268
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		1.007.975	732.736
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		3.442	436
Байланысты тараптардың ағымдағы сауда дебиторлық берешегінің жиыны	8	3.507.303	2.951.440
ҚМГ мен «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	8	509	509
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		3.507.812	2.951.949

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер келесідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		103.181	140.560
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		101.281	117.356
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	10	204.462	257.916
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың келешек шығындары	10	5	5.791
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны		204.467	263.707

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**27. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Негізгі құралдар үшін байланысты тараптарға берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға негізгі құралдар үшін берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер			
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына алғытөлемдер		46.927	-
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына алғытөлемдер		-	14.695
Байланысты тараптарға берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер жиыны	14	46.927	14.695

Байланысты тараптар алдында саудалық және өзге де кредиторлық берешек келесідей берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		910.337	634.448
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		232.361	1.278.291
	15	1.142.698	1.912.739
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек			
	15	2.190	777
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны		1.144.888	1.913.516

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер келесідей көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		10.560.712	9.990.855
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		359.068	416.492
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		1	9
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	17	10.919.781	10.407.356

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер келесідей көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясының қызметтері үшін берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясының қызметтері үшін берешек		6.589.984	5.656.284
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясының қызметтері үшін берешектің жиыны	17	6.589.984	5.656.284

Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар

Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар		44.502	43.840
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар жиыны		44.502	43.840
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны		6.634.486	5.700.124

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**27. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Компанияның байланыс тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесідей берілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен болған түсім	116.967.549	113.671.755
Бірлескен кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен болған түсім	9.121.018	8.108.759
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен болған түсім	3.731.719	4.553.518
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған түсім	84.391	24.878
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған түсім	16.138	1.337
Жиыны	129.920.815	126.360.247

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім мұнай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	7.376.930	9.317.569
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	2.992.827	3.004.858
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан негізгі құралдарды сатып алу	1.099.992	841.864
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қорларды сатып алу	1.071.536	70.860
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан негізгі құралдарды сатып алу	1.057.305	991.574
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	7.506	4.877
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қорларды сатып алу	3.359	18.778
Жиыны	13.609.455	14.250.380

Байланысты тараптардан түскен қаржылық кіріс келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2017 жыл	2016 жыл
Байланысты тараптардан түскен қаржылық кіріс			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыз бойынша дисконт	24	—	1.264.921
Жиыны		—	1.264.921

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Компанияның дивидендік кіріс келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен		2017 жыл	2016 жыл
Байланысты тараптардан түскен дивидендік кіріс			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан түскен дивидендік кіріс	24	—	1.487.160
Жиыны		—	1.487.160

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**27. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптардан болған ақша ағындары келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
Байланысты тараптардан болған ақша ағындары		
ҚМГ-ға берілген пайызсыз қарызды қайтару	-	20.000.000
Жиыны	-	20.000.000

2015 жылы Компания Директорлар кеңесінің шешімімен ҚМГ-ға 2016 жылдың 30 маусымына дейін 20 миллиард теңге мөлшерінде пайызсыз несие берді. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несие Компанияның есеп айырысу шотына ақша аудару жолымен ҚМГ тарапынан өтелді.

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін басты басқарушы қызметкерлерге есептелген сыйақының жалпы сомасы 586.985 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 759.880 мың теңге). Басты қызметкерлерге төлемдер негізінен келісімшарттар және Компанияның ішкі ережелерімен белгіленген жалақы және сыйақылар бойынша шығыстардан тұрады.

28. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Қызмет жүргізу шарттары**

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлемелерге және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет қабылдаған шаралардың тиімділігіне тәуелді.

2015 жылы шикі мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және қазақстандық теңгенің құнсыздануы Қазақстан экономикасына айтарлықтай теріс әсер етуі жалғастырылды. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капиталдың құнын артуына, инфляцияның және экономикалық өсуіне қатысты белгісіздіктің төмендеуіне әкелді. Компания басшылығы ағымдағы ортада Компанияның тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шаралар қабылдайтынына сенімді.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін, соның ішінде ҚЕХС-ке сәйкес қаржылық есептіліктің кіріс, шығыс және өзге де бабтарын есепке алу пікірлеріне қатысты. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Айыппұлдық ықпалшараға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызатын және 2017 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2017 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша Компанияның ұстанымы осы жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілген жағдайларды қоспағанда расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең масштабта таралған және халықаралық бизнеске тура немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады, бұл ретте операция қатысушылары байланысты тараптар болатындығына немесе болмайтындығына назар аудармайды. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын салықтар, «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелгенін талап етеді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

28. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Салық салу (жалғасы)**

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау (жалғасы)

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты үлгім жағдайлары бар. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған толық нұсқауы жоқ. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасымен байланысты екіұштылықтың болуы салық органдарының Компанияның ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкелу қауіптілігі бар, ол өз кезегінде 2017 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар тудыруы мүмкін.

Басшылық 2017 жылдың 31 желтоқсандағы қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Компания ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үрдісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Компанияның осы жеклеген қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне едәуір теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді (4, 16-ескертпелер).

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өңірлерінде таралған сақтандырудың көптеген нысандары бізде әлі қол жетімді емес. Компания мүлікті сақтандыру, үшінші тұлға алдында Компанияның немесе оның қызметіне жататын объектілерде болған апаттан мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін жауапкершілік артады.

Шарттық міндеттемелер

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдар мен құрылыс қызметін сомасы 26.440.947 мың теңгеге (2016 жылғы 31 желтоқсан: 24.940.800 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

29. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Компанияның негізгі қаржылық міндеттемелер құрамына саудалық және өзге де кредиторлық берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең басты Компанияның шаруашылық қызметін қаржыландыруға қолданылады. Компанияның шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болған Компанияда саудалық дебиторлық берешек, ақша қаражаттары мен олардың баламалары бар.

Компания нарық тәуекеліне бейім, ол пайыздық мөлшерлемен байланысты тәуекелден, несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұрады.

Компания басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Компания мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Компания саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай саудалық операцияларын жасауды қалайтын барлық клиенттер, несиелік тексеру рәсімінен өтуге тиісті. Сондай-ақ, Компанияға берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуге сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің теңгерім құны болады. Компанияда несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

Компания салымдарды қазақстандық банктерге орналастырады (6 және 7-ескертпелер). Компания басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді алып тастау мақсатында осы банктердің кредиттік рейтингін мезгіл-мезгіл қарайды және Компанияның банктік депозиттерінің құнсыздану резервінің қажеті жоқ деп есептейді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

29. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Несиелік тәуекел (жалғасы)

Келесі кестеде «Moody's», «Fitch Ratings» және «Standard&Poor's» агенттіктерінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдары мен ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Мың теңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
		2017 жыл 31 желтоқсан	2016 жыл 31 желтоқсан		
Банктер					
«Қазақстанның Халық Банкі» АҚ	Қазақстан	Ba1/Тұрақты	BB/Тұрақты	68.305.097	77.756.612
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	B3/Тұрақты	B3	10.418	3.268
ПАО «Сбербанк России»	Ресей	BBB-	–	724	–
«Altyn Bank» АҚ	Қазақстан	Ba2/Тұрақты	BB/Жағымды	25	1.829.416
«Сбербанк России» АҚ ЕБ	Қазақстан	BB+/Жағымды	BB+/Тұрақты	12	5.070.824
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	B/Тұрақты	B/Тұрақты	9	10
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	Ba2/Тұрақты	CCC/Тұрақты	8	56
АО «ForteBank»	Қазақстан	B3/Жағымды	–	5	–
Жиыны				68.316.298	84.660.186

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Компания ақша қаражаттарының тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағымдары талданады.

Келесі кестеде 2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанына Компанияның қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Мың теңгемен	Сұраныс бойынша	<1 жыл	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2017 жылдың 31 желтоқсанына						
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешектер	–	16.693.685	27.068	145	4.282	16.725.180
Жиыны	–	16.693.685	27.068	145	4.282	16.725.180
2016 жылдың 31 желтоқсанына						
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешектер	–	14.822.122	7.877	492	6.378	14.836.869
Жиыны	–	14.822.122	7.877	492	6.378	14.836.869

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**29. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Валюталық тәуекелдік**

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

<i>Мың теңгемен</i>	АҚШ доллары	Ресей рублі	Еуро	Жиыны
2017 жылдың 31 желтоқсанына				
Активтер	18.046.919	13.487	–	18.060.406
Міндеттемелер	18.062	85.231	16.726	120.019
2016 жылдың 31 желтоқсанына				
Активтер	26.492.779	14.706	–	26.507.485
Міндеттемелер	21.554	101.655	14.802	138.011

Компанияның операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін Компанияда ресми құралдар жоқ.

Келесі кестеде Компанияның салық салынғанға дейінгі табысының (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары, ресей рублі мен еуро айырбас бағамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Компанияның меншік капиталына әсері мардымсыз.

<i>Мың теңгемен</i>	Валюта айырбас бағамының ұлғаюы/ төмендеуі	Салық салуға дейін пайдаға әсері
2017 жыл		
АҚШ доллары	+10,00% -10,00%	1.802.886 (1.802.886)
Ресей рублі	+16,00% -16,00%	(11.479) 11.479
Евро	+13,50% -9,50%	(2.258) 1.589
2016 жыл		
АҚШ доллары	+13,00% -13,00%	3.441.259 (3.441.259)
Ресей рублі	+23,00% -19,00%	(19.998) 16.520
Евро	+15,00% -15,00%	(2.220) 2.220

Капиталды басқару

Капиталды басқаруға байланысты Компанияның негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Компания қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту. Компания капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Компания капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияда айтарлықтай берешек сомасы болған жоқ. Компания есепті күнге берешектен асатын елеулі ақша қаражатына ие.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

29. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)**Қаржы құралдарының әділ құны**

Ақша қаражаттарының, банктердегі депозиттердің, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, байланысты тараптарға қарыздың, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің, басқа да қаржылық міндеттемелердің теңгерімдік құны мұндай қаржы құралдарының қысқа мерзімділігіне орай шамамен олардың әділ құнына тең.

30. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Шығыстарды оңтайландыру, сондай-ақ Компания қызметінің тиімділігін және оның өндірістік процестерін басқару сапасын арттыру мақсатында 2018 жылғы 3 қаңтардан бастап Компанияда үш деңгейлі басқару жүйесінен екі деңгейлі басқаруға өту жүзеге асырылды. 2018 жылғы 19 қаңтарда Қоспания Басқармасы Компанияның өңірлік өндірістік құрылымдық бөлімшелеріне қатысты әкімшілік-басқарушылық функцияларды орындаған, Атырау (Батыс филиал) және Павлодар (Шығыс филиал) қалаларында орналасқан екі филиалды жабу мақұлданды. Осындай құрылымды өзгерту нәтижесінде Компания жоғарыда аталған өндірістік құрылымдық бөлімшелерді тікелей басқаратын болады. Компания басшылығы осындай құрылымды өзгертуге байланысты елеулі міндеттемелерді күтпейді.

Қырғызстан Республикасы бағытында Қазақстан Республикасы аумағы бойынша транзиттеу мақсатында транзит режимінде мұнай тасымалдау қызметтерін көрсету туралы Компания мен «Централ Азия Транзит» ЖШҚ арасындағы 2017 жылғы 18 қазанда қол қойылған шартқа сәйкес 2018 жылы «Ресей Федерациясының Қазақстан Республикасымен шекарасы – Шағыр мұнай құю пункті» бағыты бойынша Компанияның магистральдық мұнай құбырлары жүйесі бойынша ресейлік мұнай жеткізілімдері басталады. Мұнай жеткізу кестелеріне сәйкес осы бағытта жыл сайын 500 мың тонна шикізат тасымалдау жоспарланады. Осы бағыт бойынша көрсетілетін қызметтердің тарифі тоннасына 25,12 АҚШ долларын құрайтын болады.

2018 жылғы 27 ақпанда Компанияның бұйрықтарымен Қазақстан Республикасынан тыс экспорттау мақсатында магистральдық құбырлар бойынша мұнай айдау қызметтеріне арналған тарифті (ҚҚС-те есептемегенде) 1.000 км-ге 1 тоннаға 6.398,92 теңгеге дейін және «Тұймазы – Омбы – Новосібір-2» магистральдық құбырының қазақстандық учаскесі бойынша Қазақстан Республикасы аумағы арқылы транзиттеу мақсатында мұнай айдау қызметіне арналған тарифті (ҚҚС-те есептемегенде) 1.000 км-ге 1 тоннаға 4.292,4 теңгеге дейін ұлғайту бекітілді. Аталған тарифтер 2018 жылғы 1 сәуірден бастап күшіне енеді.